

**De CENTRALE BIBLIOTHEEK en
het voormalig HOGER INSTITUUT VOOR KUNSTGESCHIEDENIS en
OUDHEIDKUNDE van de UNIVERSITEIT GENT**

architect Henry van de Velde

preliminaire studie

**De CENTRALE BIBLIOTHEEK en
het voormalig HOGER INSTITUUT VOOR KUNSTGESCHIEDENIS en
OUDHEIDKUNDE van de UNIVERSITEIT GENT**

architect Henry van de Velde

preliminaire studie

Videostill uit dansvoorstelling 'HOPPLA', Anne Theresa De Keersmaecker & Dansgezelschap Rosas, 1989
Opgenomen in de leeszaal van de centrale bibliotheek

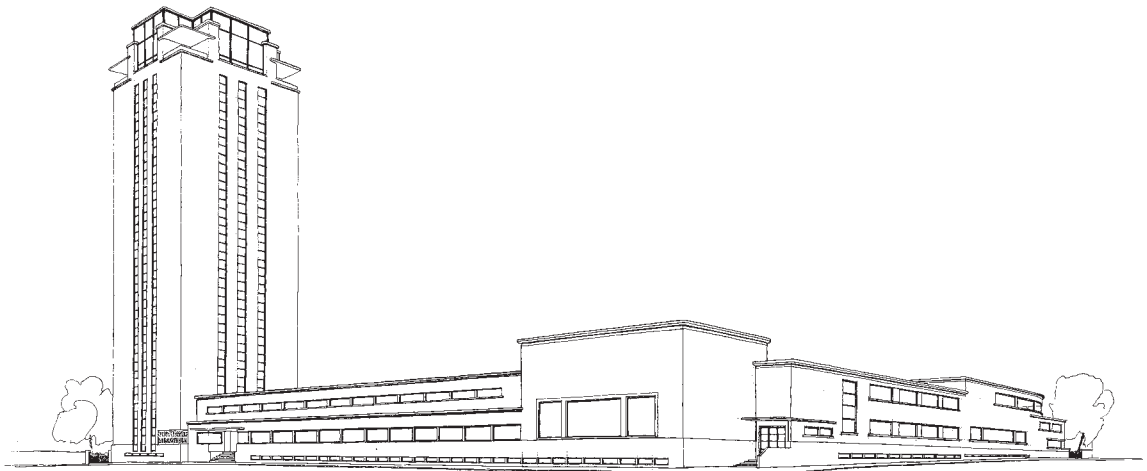
Studie uitgevoerd door

PROJECT²

27 november 2003

de Keyserlei 5 bus 20, B-2018 Antwerpen

info@project2.be / www.project2.be

Henry van de Velde, Perpectiefekening Ontwerp, april 1935, (Archief Bibliotheek Universiteit Gent)

INLEIDING

De Boekentoren, een meesterwerk van Henry van de Velde, verkeert in een slechte staat. Dit gebouw is het grootste bewaard gebleven project van van de Velde en één van de markantste 20ste-eeuwse realisaties in België.

Deze studie wil enerzijds het belang van dit beschermd monument benadrukken, anderzijds een analyse maken van de slechte toestand waarin dit gebouw zich bevindt. Zowel bouwkundig als technisch wordt het gebouw in kaart gebracht.

Tenslotte bevat deze studie niet enkel een kostenraming voor de restauratie maar eveneens voor de complete actualisering van het gebouw (bibliotheek én faculteit). De kost wordt geraamd op ca 41.200.000,- EUR (incl. BTW), waarvan ca 14.000.000,- EUR (incl. BTW) subsidies. Deze werken zijn noodzakelijk anders komen we binnen 5 à 7 jaar aan een 'point of no return'. Dit patrimonium is té waardevol om genegeerd of ondeskundig aangepakt te worden.

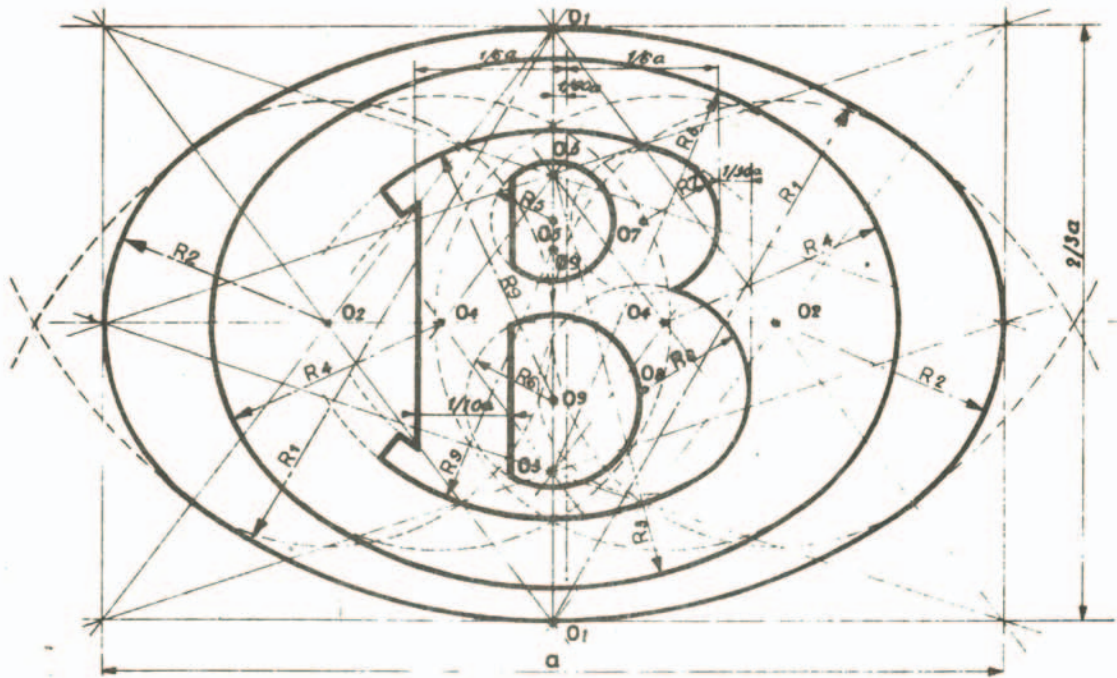
Wij willen hierbij de verschillende instanties van de universiteit danken voor hun medewerking, met name het bestuurscollege, de bibliotheek, de vakgroepen, het archief en de directie gebouwen.

Foto Pichonnier frères, ca. 1940 - 1946 (Archief Koninklijke Bibliotheek - Bibliothèque Royale, Fonds Henry van de Velde, Brussel = Archief KBR)

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	p. 7
A	
A1 Beknopte biografie	p. 11
A2 Oeuvre in de tweede Belgische periode	p. 15
A3 Gegevens over het gebouw	p. 17
A4 Overzicht van de ingrepen 1950-2003	p. 26
A5 Bibliografie, geraadpleegde documenten	p. 28
A6 Extra : Portretten van Henry van de Velde	p. 37
B	
B1 Beschrijving per onderdeel, exterieur	p. 41
B2 Beschrijving per onderdeel, interieur	p. 61
B3 Beschrijving technieken	p. 93
C	
C1 Bibliotheekprogramma / bibliotheekmodel anno +2003	p. 99
C2 Programma van eisen – voorstellen	p. 101
C3 Kostenanalyse restauratie en verbouwin	p. 108
C4 Acties	p. 113
BESLUIT	p.115

t 8. logo N.M.B.S., 1933-1935

A1 BEKNOPTE BIOGRAFIE

° 3 april 1863, Antwerpen (B)

+ 4 oktober 1957, Zürich (CH)

1894 : huwt met Maria Sèthe (°1867 - +1943)

5 kinderen (4 dochters en 1 zoon)

Om de complexiteit van deze persoonlijkheid in kaart te kunnen brengen, wordt een onderverdeling in verschillende periodes gehanteerd, die ook met zijn respectievelijke verblijfplaatsen overeenstemt.

1880 – 1893 : Schilderkunst

Peter Benoît is vriend aan huis bij de ouders van HvdV. HvdV bouwt later het monument voor Peter Benoît in Antwerpen (1934).

Levenslange vriendschap met latere dichter Max Elskamp.

1893 – 1902 : Art Nouveau periode

1895 : tekent als autodidact zijn eerste gebouw, nl. zijn eigen huis Bloemenwerf in Ukkel (volledig ontworpen interieur inclusief bestek, textiel en kledingstukken voor zijn vrouw)(beschermd monument).

1900 – 1917 : Duitsland

Wordt directeur van de Kunstgewerbeschule in Weimar, de voorloper van het Bauhaus; zal bij zijn vertek Walter Gropius aanstellen als zijn opvolger, die het Bauhaus zal stichten.

Bouwt zijn eigen huis Hohe Pappeln (beschermd monument en gerestaureerd) aan de rand van Weimar.

1914 : Werkbundtheater Keulen (afgebroken).

1917 – 1918 : Zwitserland

Verblijft in Zwitserland vanwege de oorlog.

1919 – 1926 : Nederland

1919 : volgt H.P. Berlage op als persoonlijk architect voor de familie Krölller-Müller. Voordien hadden ook reeds Behrens en Van der Rohe ontwerpen gemaakt voor deze familie. Bouwt zijn derde eigen huis De Tent volledig in prefab en een huis voor de familie Krölller-Müller te Wassenaar. Bouwt verscheidene kantoren en loodsen voor de firma Müller. Werkt vooral aan het grote museum Hoenderloo (door de crisis wordt de bouw gestopt bij de funderingen). Dit moest het Magnum Opus worden van HvdV. Later geeft de overheid opdracht aan HvdV om een 'voorlopig museum' te bouwen, dat uiteindelijk het definitieve museum is geworden (twintigtal zalen, één grote sculpturenzaal en klein auditorium). In de loop van 2004 start de restauratie van dit beschermd monument en zal het museum gedurende één jaar gesloten worden. De studie, aanbesteding, proefnemingen en mock-up van de bovenlichten van één van de zalen zijn reeds gebeurd.

1926 – 1947 : België

Architecturaal oeuvre van de tweede Belgische periode, zie verder.

In 1926 komt Henry van de Velde terug naar België.

1926 – 1936 : oprichter en eerste directeur van het Institut Supérieur des Arts Décoratifs de l'Etat (het latere La Cambre). Wordt opgevolgd door Herman Teirlinck.

1926 tot en met 1936 : hoogleraar aan het HIKO Gent.

Raadgever OREC.

Adviseur bij de NMBS en ontwerpt o.a. het logo van de NMBS dat tot op vandaag gebruikt wordt.

1930 : aanwezig op het derde CIAM-congres in Brussel.

Bouwt het Belgisch paviljoen op de wereldtentoonstellingen Parijs 1937 en New York 1939.

1947 – 1957 : Zwitserland

Schrijft zijn memoires 'Geschichte meines Lebens' – 'Récit de ma Vie'.

Sterft op 94-jarige leeftijd in Zwitserland.

Begraven samen met zijn vrouw op de gemeentelijke begraafplaats van Tervuren.

1958 : eerste overzichtstentoonstelling in het Kunstgewerbemuseum van Zürich (CH).

1963 : uitgave van postzegel : Boekentoren met portret van HvdV, ontwerp van H. Verheyden (100ste geboortedag).

2003 : uitgave van postzegel : Boekentoren met portret van HvdV, ontwerp van François Schuiten (140ste geboortedag) (in een reeks van 3 postzegels met op de andere zegels 'La Nouvelle Maison' in Tervuren 1927 en het Belgisch paviljoen op de wereldexpo in Parijs 1937).

Postzegel 2003, ontwerp F. Schuiten

Belgisch Paviljoen Wereldexpo Parijs, 1937
(uit Sembach-Schutte, 'Henry van de Velde', Pandora, 1993, p.412)

Belgisch Paviljoen Wereldexpo New York, 1939
(uit Sembach-Schutte, 'Henry van de Velde', Pandora, 1993, p.425)

A2 OEUVRE IN DE TWEEDE BELGISCHE PERIODE

- 1921 - 1929 : ontwerp en uitvoeringsdossier 'groot museum' Hoenderloo.
- 1926 : ontwerp voor Linkeroever, Antwerpen.
- 1927 - 1928 : 'La Nouvelle Maison', Tervuren (vierde eigen woning).
- 1927 - 1928 : woning Joachim von Schinckel - Hélène van de Velde, Blankenese (bij Hamburg).
- 1928 - 1930 : huis Kröller-Müller, Wassenaar.
- 1929 - 1931 : Minna-James Heinemann-Stiftung, Kirchrode (bij Hannover) (tehuis voor joodse dames) (op de ontwerptekeningen staat de afkorting M.J.H.ST).
- 1930 - 1931 : huis Raymond Wolfers, Brussel.
- 1930 - 1931 : dubbelwoning Maurice Colman & Albert Saverijs, zeedijk, Knokke (Het Zoute).
- 1931 - 1932 : woning Désiré en Robert De Bodt, Brussel.
- 1932 - 1933 : polikliniek Dr Martens, Astene-Deinze.
- 1932 - 1933 : woning Dr Martens, Astene-Deinze (verbouwd).
- 1933 - 1934 : woning Charles Grégoire, Ukkel.
- 1934 : ontwerpt de inrichting van het passagiersschip 'Prins Boudewijn'.
- 1933-1941 ontwerp / 1936 – ca 1947 uitvoering : Bibliotheek & Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, Universiteit Gent.
- 1934 : monument voor Peter Benoit, Frankrijklei tegenover Opera, Antwerpen (verplaatst in 1951 naar Harmoniepark, Antwerpen).
- 1936 - 1942 : technische school, Leuven (beschermd in 1990 na een moeizame procedure en een internationale petitie o.l.v. Luc Verpoest, in 2000 is de reconversie van de technische school tot openbare bibliotheek en archief van de stad Leuven voltooid).
- 1936 - 1937 : Belgisch paviljoen wereldexpo Parijs 1937.
- 1936 - 1938 : overgangsmuseum Kröller-Muller, Otterlo (en 1941 - 1942 : uitbreiding aula en sculpturenzaal, 1952 -1957 : afbouw van de werken (restauratie : daken en daklichten worden grondig gerestaureerd en aangepast aan de huidige museale wensen en brandveiligheid - studie en proeven 2003 / uitvoering 2004).
- 1938 - 1939 : Belgisch paviljoen wereldexpo New York 1939.
- 1948 - 1949 : voorontwerp faculteit Letteren en Wijsbegeerte.

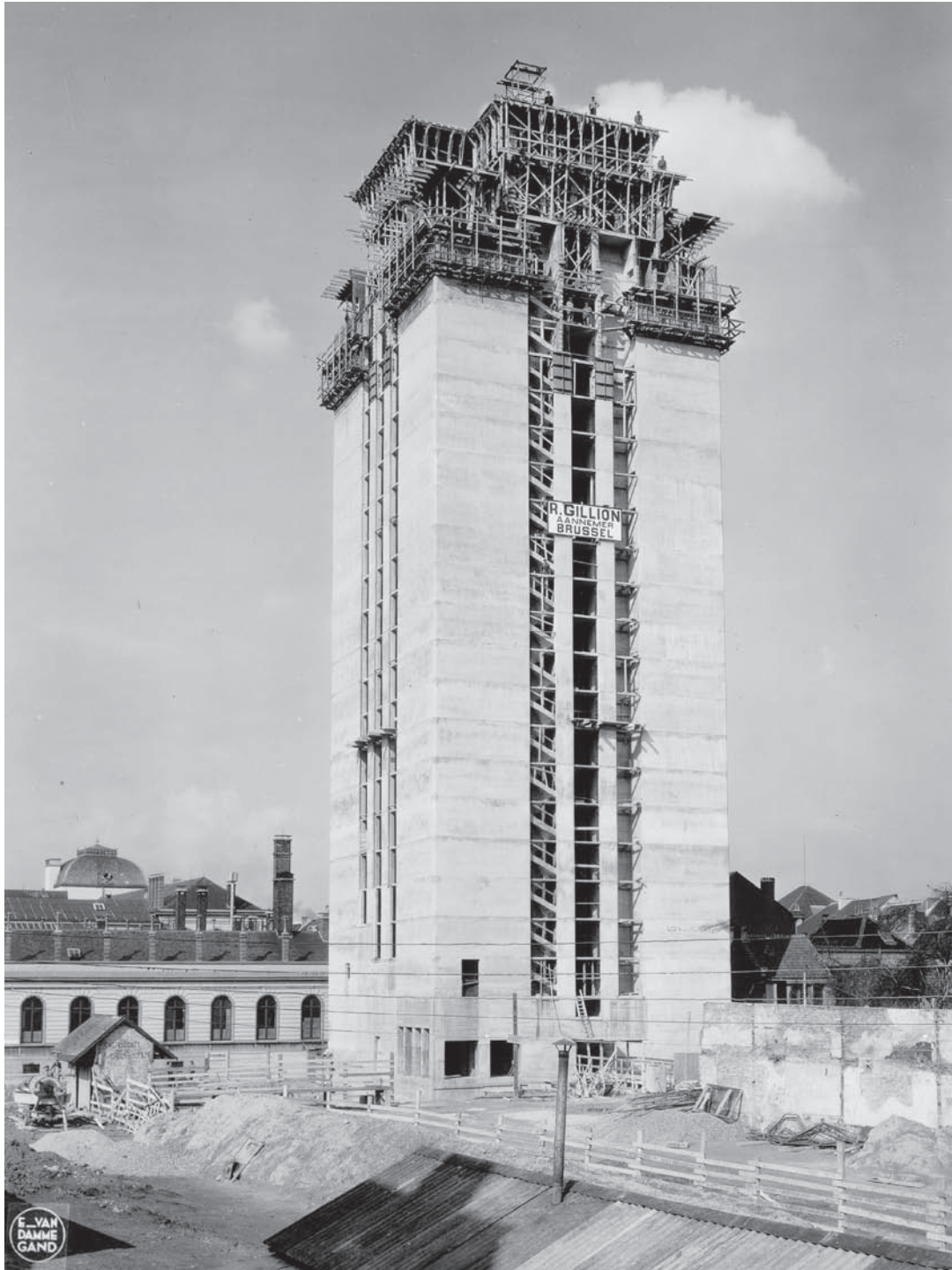

Foto E. Van Damme, 1937,(Archief KBR)

A3 HISTORISCHE GEGEVENS OVER HET GEBOUW

Het boek 'EEN TOREN VOOR BOEKEN' uit 1985 blijft nog altijd de eerste bron waarnaar verwezen kan worden met betrekking tot de ontstaansgeschiedenis en de uitvoering.

Ingeplant op het hoogste punt van Gent (Blandijnberg) staan dit gebouw en zijn toren van 'kennis & wetenschap' symbool voor de hele universiteit en zijn zij in het collectieve geheugen opgenomen.

Het gebouw vervult na ca 70 jaar nog steeds zijn oorspronkelijke functie en zal dat ook blijven doen : huisvesting van de centrale bibliotheek en van de vakgroep kunst-, muziek- en theaterwetenschappen van de universiteit.

Korte geschiedenis van de universiteit :

1817 : oprichting door koning Willem I van Nederland (voertaal Latijn).

1830 : politieke scheiding met Nederland (voertaal Frans en tweetalig stelsel).

1930 : de vernederlandsing, eerste instelling in het land met voertaal Nederlands, een stap naar democratisering en wetenschappelijke ontplooiing (100 jaar België).

Opdracht :

In 1933.

Ontwerptekeningen van 1933 tot en met 1941.

1934 : publieke presentatie eerste ontwerp.

Op dat moment was het de tweede bibliotheektoren in Europa (na Hannover met 10 verdiepingen, 14 x 16 m) (zie archief KBR/FSX960 : Architecture d'Aujourd'hui maart 1938).

1935 - 1936 : tweede ontwerp (met varianten).

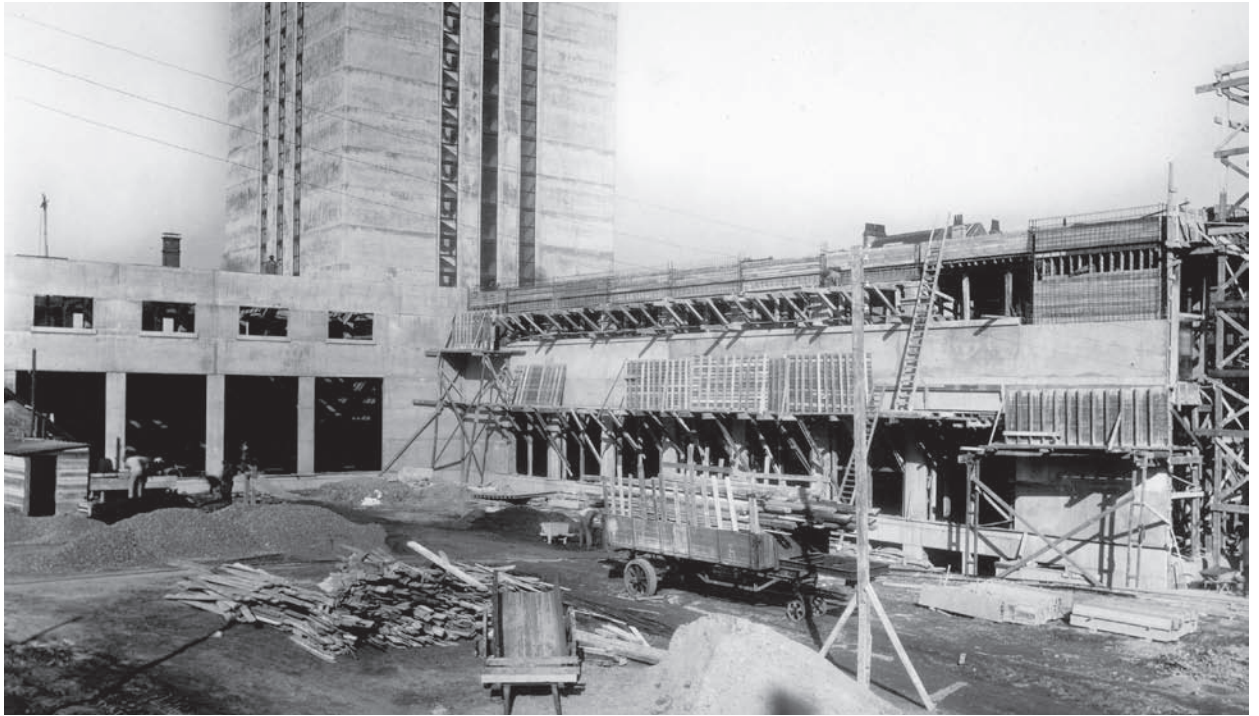
Werk start in 1936 tot ca 1947.

Maart 1941 : warm water en centrale verwarming voltooid.

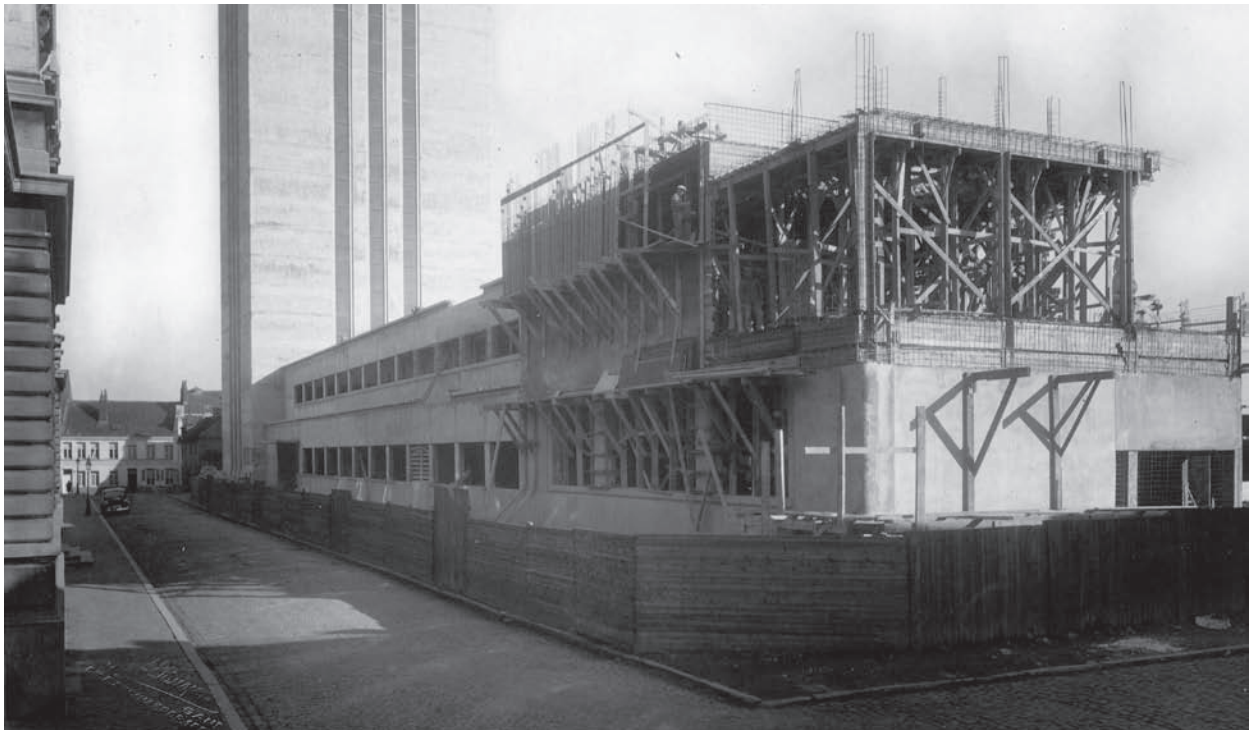
Juni 1941 : verluchting leeszaal voltooid.

1942 : ingebruikname bibliotheek (tijdens de oorlog).

1946 : inhuldiging van de belvédère.

Boven & onder: werfphoto's J.Buyens, 1938 (Archief KBR)

Jaren 1940 - ca 1947 : inrichting HIKO.

Eigenlijk is het gebouw nooit volledig afgeraakt zoals HvdV het zelf wou; en dat bijvoorbeeld met betrekking tot het meubilair. Het is zo dat 'het einde der werken' en 'de nieuwe ingrepen en meubileringen' één continuïteit vormen. Economische crisis, oorlog, bureaucratie en geldgebrek hebben ertoe geleid dat niet alles van het project ook daadwerkelijk uitgevoerd is (houten en stalen los meubilair, stalen balustrades, bronzen dakrand luifels, rubberen bevoering, afwerking belvédère 4 jaar na ingebruikname, ...).

Personen die direct of zijdelings bij het project betrokken waren :

Architect Eugène Delatte : medewerker HvdV van 1932 tot 1935, ontwerper van faculteit L&W (steeds goed contact onderhouden met HvdV).

Architect Marcel Gérard : 1928 halftijds tekenaar, medewerker van 1933 tot 1940, vanaf 1940 chef privaat bureau HvdV, prof in La Cambre, samen met L.H. De Koninck.

Architect Raphaël Verwilghen : medewerker voor o.a. Belgisch paviljoen wereldexpo Parijs.

R. Van de Sompel heeft de leiding over de uitvoering binnen de universiteitsstructuur.

Prof. ir. architect Jean Norbert Cloquet staat in voor de lastenboeken en de meetstaten.

Prof. ir. Gustave Magnel : de befaamde professor werd aangesteld als ingenieur stabiliteit. De toren werd met een toen uniek procédé opgetrokken : een stalen glijbekisting, die verdieping per verdieping werd opgetrokken. Het resultaat was een perfect rechte en vlakke zichtbetontoren. Binnenin werden de kolommen uitgezet zodanig dat de boekenrekken er perfect in pasten. De vele kolommen in deze ruimte zorgden voor een zeer dunne vloerplaat van 9 cm bij 850 kg/m² ter hoogte van de boekenrekken. Door de dunne vloerplaat wordt de elegantie bij de verticale doorlopende raampartijen versterkt. Ook de betonnen dakstructuur om de grote kolommenvrije en van bovenlicht voorziene grote leeszaal en periodiekenzaal te overspannen is indrukwekkend.

G. Van Engelen en M. Wolters : technieken.

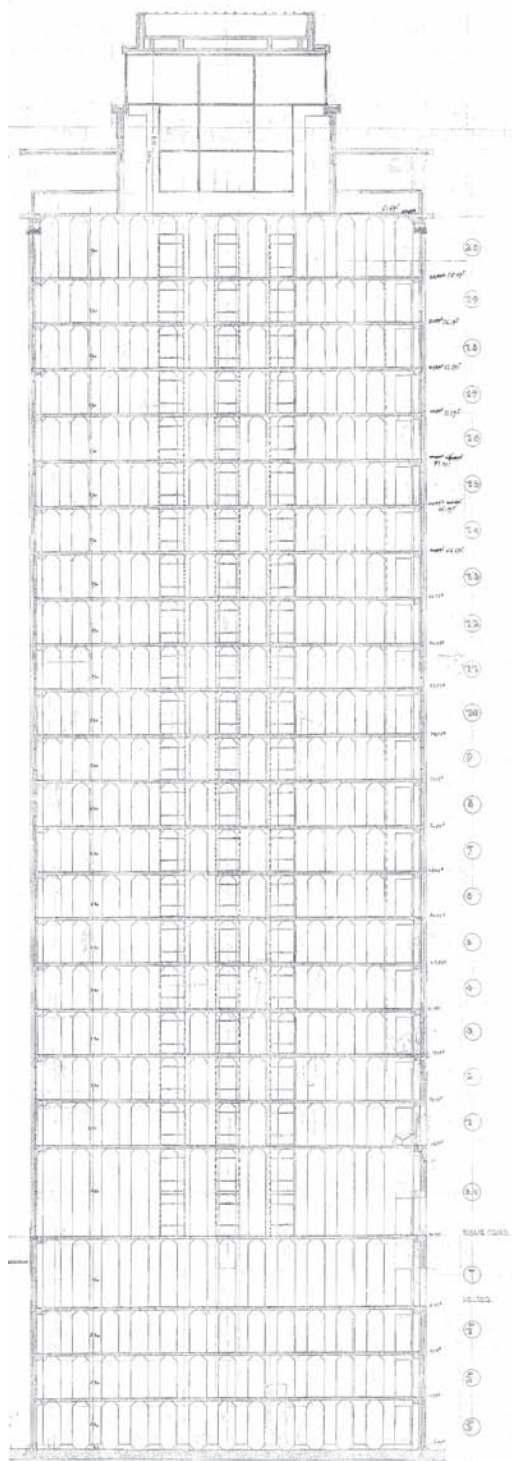
René Apers : hoofdbibliothecaris 1933 - 1953 en nauw betrokken bij de nieuwbouw.

Alfred Schoep : Beheerder-Inspecteur van de universiteit vanaf 1932 en stuwende kracht bij het ontstaan van de nieuwe bibliotheek (cfr borstbeeld A. Schoep door Emiel Poetou).

Beschrijving toren :

64 m hoog vanaf grondpeil.

4 ondergrondse lagen (-1 vloer-vloer 3,60 m en -2 tot en met -4 vloer-vloer 2,30 m), 1 gelijkvloerse

Constructietekening,
Stabiliteitsstudie Prof. Gustave Magnel,
(Archief Directie Gebouwen en Facilitair Beheer, Universiteit Gent
= Archief DG & FB)

dubbelhoge ruimte met duplex (vloer-vloer 4,60 m), 21 verdiepingen waarvan de eerste 19 voor boekenmagazijn (vloer-vloer 2,30 m), verdieping 20 voor technieken en dienstruimtes (vloer-vloer 3,20 m) en de 21ste verdieping als 'belvédère' (8,15 m inwendige ruwbouwmaat).

Boekenmagazijn voor 2.000.000 boeken (niveaus -3 tot en met +19).

Nuttige last ter plaatse van de boekenrekken 850 kg/m² en ter plaatse van de gangen 250kg/m², windbelasting 0,35N/mm², funderingsplaat 45cm dik.

Liftoegang van -3 tot en met +20; oorspronkelijke machinekamer op -4, huidige machinekamer op +21 (belvédère).

Grondplan 19,20 x 20,10 m nagenoeg vierkant dus, maar de vorm is bepaald door de opbouw van de depotruimte voor de boeken : in de ene richting (loodrecht op de straat) tweezijdige rekken van 0,60 m diep en gangen van 0,90 m breed. De kolommen van 0,60 m zijn ook hierop uitgezet. In de andere richting (parallel met de straat) kolommen op 2,60 m HOH. Door het grote aantal kolommen en door deze in de lengterichting (in de gangruimte) te laten uitkragen, is het mogelijk geweest de vloerdikte minimaal te dimensioneren tot 9 cm (!). Dit geeft vooral uitwendig ter hoogte van de verticale strookramen een zeer elegante architecturale uitstraling : tussen de verdiepingen zijn de kozijnen minimaal onderbroken door een vulpaneel.

Honorarium vastgesteld door de Belgische staat : 2,5% op bouwsom, waarvan 1/3de voor medewerker ir. architect Cloquet (zie *Geschichte meines Lebens*, p. 439 e.v.).

Kunstwerken (geplaatst of ontworpen nà de ingebruikname, behalve ontwerp E. Poetou / 1% regeling / HvdV artistiek raadgever bij OREC) :

Geknield vrouwelijk naakt, beeld van Emiel Poetou, hoogte 2,25 m, gipsen model, nooit uitgevoerd in steen, was voorzien in het eerste ontwerp van 1934 aan de ingang van het gebouw (cfr foto's van de maquette met beeld in de voortuin).

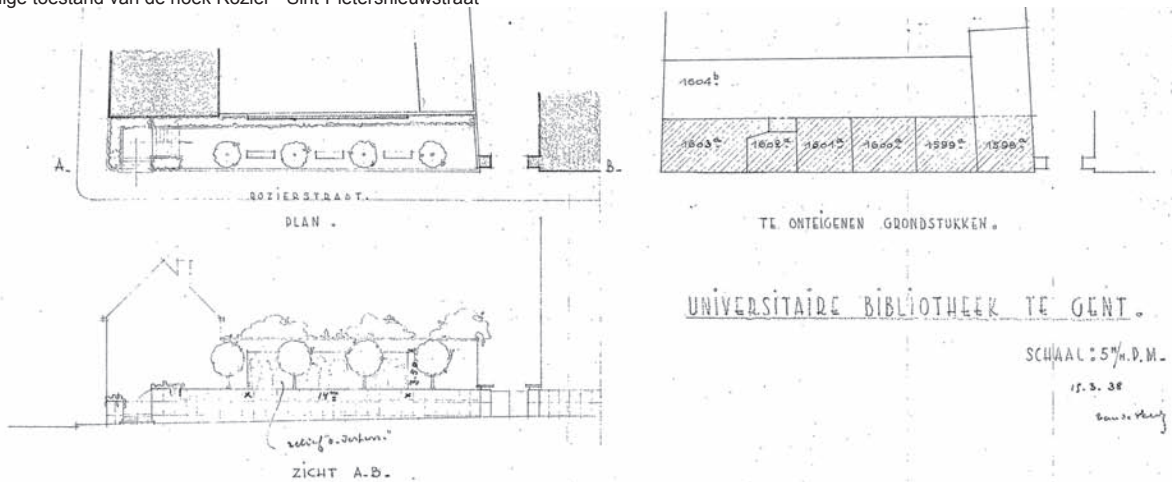
Bas-reliëf in brons van Jozef Cantré (1950), tegen de gevel van het HIKO. Het reliëf toont een allegorische voorstelling van de beeldhouwkunst, de architectuur, de plastische kunst en de studie der kunstgeschiedenis (verkleinde kopij van het beeld 'plorán' van Claus Sluter (15° eeuw) in de hand van een liggende jongeling).

Beeldhouwwerk 'runeleesster' in Euville-steen van Karel Aubroeck (1948), centraal in de waterpartij van de binnenhof.

Ontwerp naamplaat door typograaf en graficus Jozef Léonard (opdracht voor 'letterschrift' in 1943):

Huidige toestand van de hoek Rozier - Sint-Pietersnieuwstraat

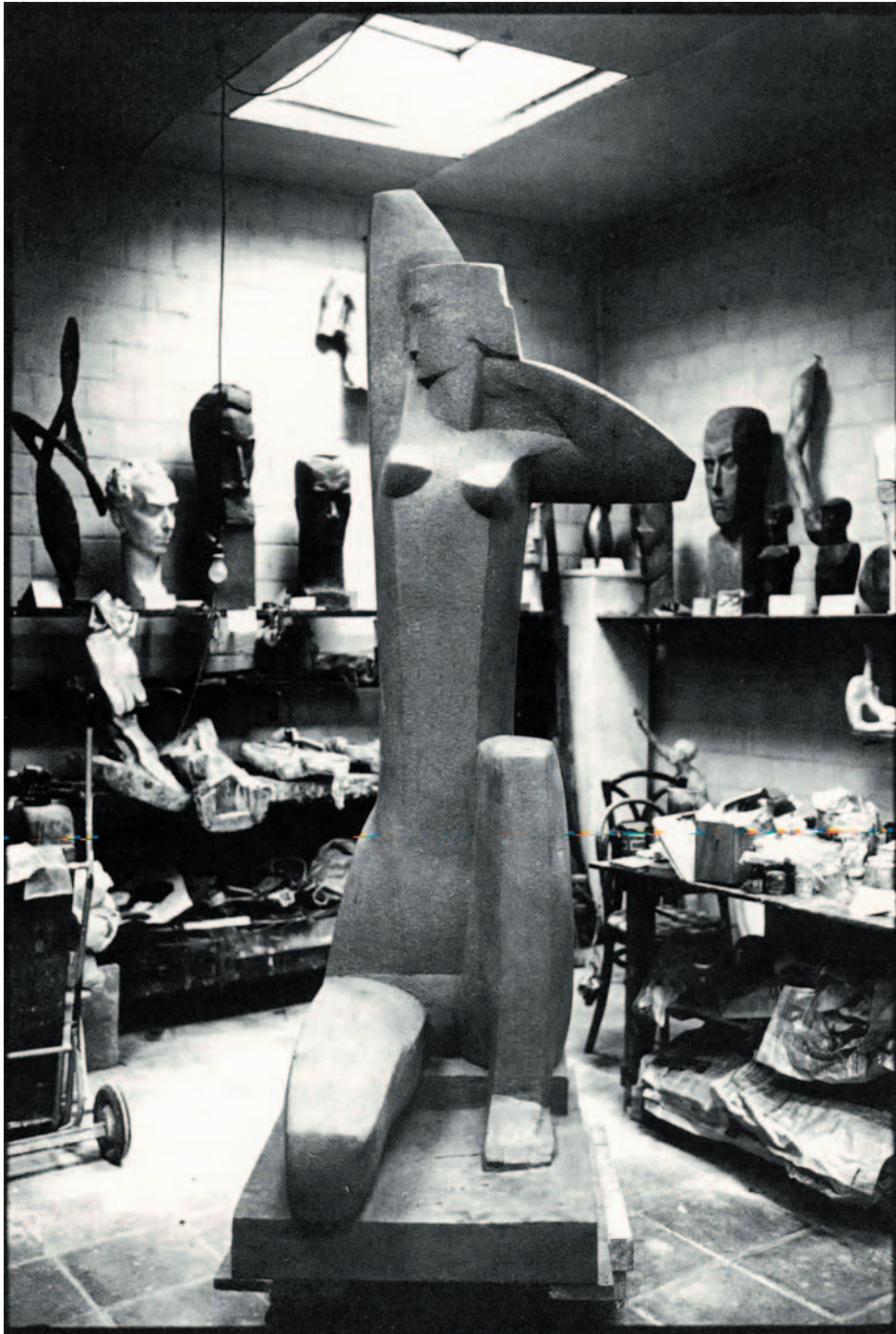

Ontwerp Henry van de Velde 15.03.1938, hoek Rozier - Sint-Pietersnieuwstraat met aanwijzing reliëf O. Jaspers, (Archief Bibliotheek Universiteit Gent)

opschrift in bronzen of koperen letters op een granieten plaat; te voorzien op de gevel van de toren links naast de inkompartij. Een uitsparing in de gevel is reeds in de ontwerpfase (1935) van het gebouw voorzien (B 5235 mm x H 1410 mm x D 25 mm). De uitsparing loopt door om de hoek van de voorgevel van de toren. Het ontwerp is bewaard doch nooit uitgevoerd om financiële en technische redenen. Er hangt momenteel een natuurstenen plaat met een gedicht ingebeiteld. Dit is aangebracht in de jaren '80. Tot op heden heeft de bibliotheek dus nog steeds geen naamplaat op het gebouw.

Vorstel voor reliëf van Oscar Jespers (op een ontwerptekening uit 1938 van Henry van de Velde) voor de hoek van Rozier en Sint-Pietersnieuwstraat : een soort verhoogd pleintje met een monumentaal reliëf van Oscar Jespers tegen de mandelige muur. Tot op vandaag is deze hoek niet opgelost. Het is wenselijk deze hoek in het totaalproject op te nemen (kaartenzaal BIB UG).

Het gebouw heeft ook vandaag nog een aantrekkingskracht op kunstenaars : tentoonstelling 'tussen hemel & aarde' op de binnenkoer van de bibliotheek in 1985 met werk van o.a. Willem Cole, Paul Gees, Leo Copers en Philip Van Isacker, film van dansvoorstelling 'HOPPLA' van Anne Theresa De Keersmaecker en dansgezelschap Rosas opgenomen in 1989 in de grote leeszaal, fotoboek in 1997 van Carl De Keyser, ...

Beeld 'Naakt', Studie Emiel Poetou, ca. 1935 (uit 'Emiel Poetou, Gent 1885-1975, Interbellum, Gent, 1986)

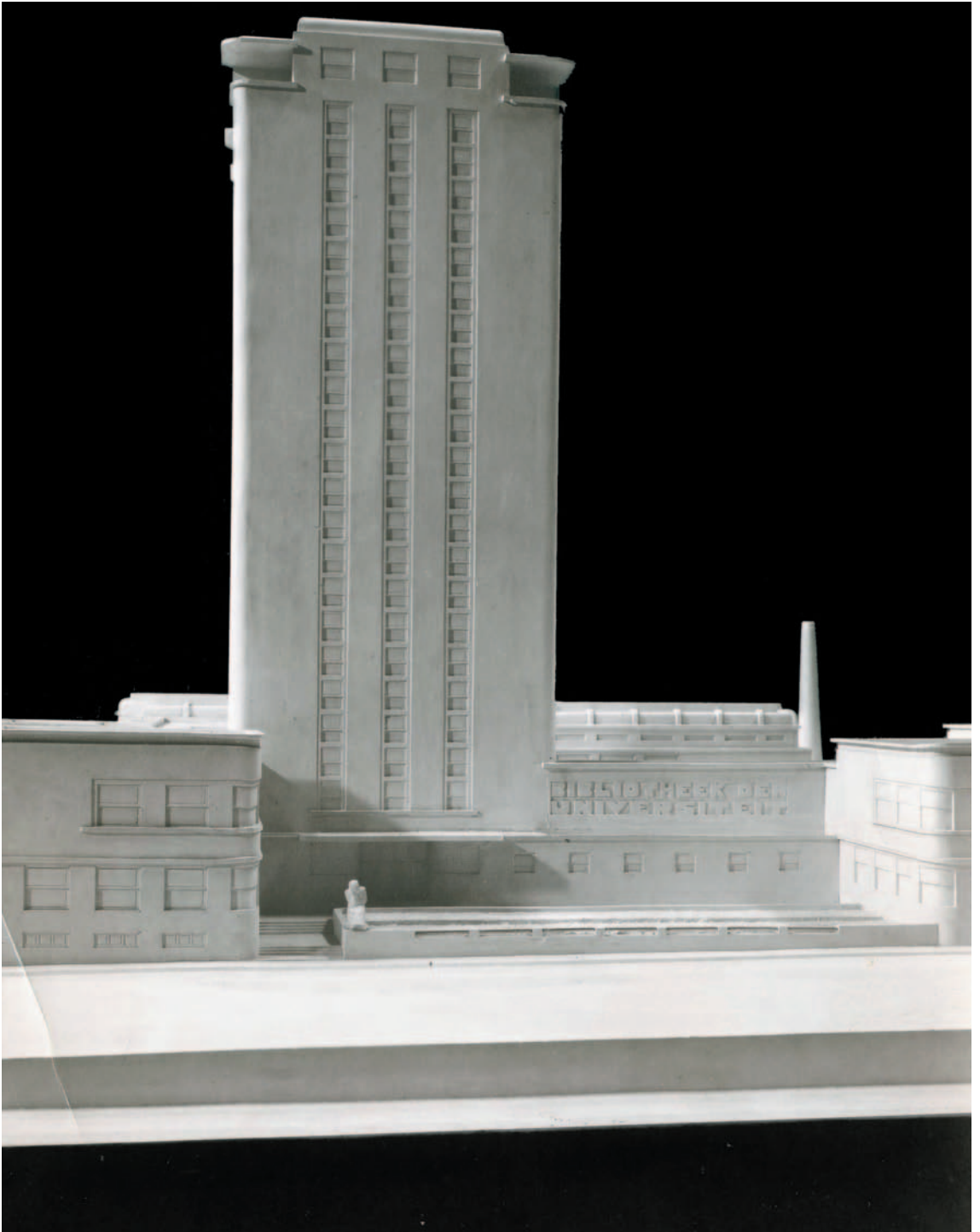

Foto Maquette 1ste Ontwerp, met op voorgrond het beeld van Poetou op sokkel (Archief KBR)

A4 OVERZICHT VAN INGREPEN AAN HET GEBOUW

Voor zover we de gegevens hebben kunnen terugvinden in de archieven sinds de oplevering/openstelling en dus niet limitatief :

ca 1950 : afbraak vrijstaande betonluifel en dichten terras + aanpassingen aan kozijnen bibliotheek HIKO.

1950 : binnenhof : herleggen pad en dichten vijver.

1960 : dakdichting toren.

1962 : aanpassing 'klederenbewaarpplaats' en toonbank.

1962 : vernieuwen kozijnen belvédère.

1963 : vier burelen eerste verdieping oostvleugel.

1963 : heraanleg binnenhof + vijver (+ rooien van de bomen en de haag).

1964 : pleisterwerken aan de toren, oorspronkelijk uitgevoerd in zichtbeton. 'Betonrot' wordt hersteld en het gebouw wordt in zijn geheel gepleisterd met een epoxymortel en vlak gerold met een rolborstel.

1966 : vernieuwen kozijnen toren (Chamebel).

1967 : liftkabine belvédère (ter vervanging van liftkabine in kelder -4).

Rond de jaren '70 : pleisterwerken aan de rest van het gebouw + vervangen van stalen ramen met enkele beglazing door aluminium ramen met dubbele beglazing (met uitzondering van het HIKO dat tot op vandaag de oorspronkelijke stalen kozijnen heeft).

1977 : vervangen van ramen (met uitzondering van de lichthoven en het HIKO) + zonnewering leeszaal.

1979 : moderniseren dakhuid.

1983 : moderniseren daklichten.

1987 : twee kleine geschrante liftjes in toren.

1987 : moderniseren dak.

1991 : herstellen liftschacht.

1995 : renovatie daken in zink (betonnen en natuurstenen dakranden werden eveneens bedekt met zink).

1997 : aanbrengen vluchtwegen op de zinken daken en aanpassingen aan kozijnen om nooduitgangen te creëren.

1997 : plaatsen axiale haspels met drukverhogingsgroep voor de toren en plaatsen van open

(water)reservoir van 10m³ in de kelder -1. Dit systeem doet eveneens dienst voor het gebouw tussen Rosier & Plateau.

1998 : dakbedekking toren brandklasse A1.

1998 : inrichten tijdelijk restaurant in vroegere museumzaal.

2000 : kompaktrekken kelder.

2000 : ontwerp voor inrichting belvédère (Storme & Van Ranst Architecten).

Winter 2002 : kleuronderzoek interieur door L. Dekoninck.

2002 : restaureren en verbouwen eerste verdieping noordvleugel.

2003 : verbouwing conciërge HIKO.

2003 : verbouwing van voormalige museumzaal tot computerzaal en andere faciliteiten.

A5 BIBLIOGRAFIE – GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN EN INSTANTIES

BOEKEN

Boeken over Henry van de Velde algemeen :

Hammacher, A.M., *De wereld van Henry van de Velde*, Antwerpen, 1967.

Ploegaerts Léon & Pierre Puttemans, *L'oeuvre architecturale de Henry van de Velde*, Brussel, 1987.

Sembach, Klaus-Jürgen, *Henry van de Velde*, Hatje, Stuttgart (Duits) en Rizzoli, New York (Engels), 1989.

Sembach, Klaus-Jürgen & Birgit Schulte, *Henry van de Velde, Een Europees kunstenaar in zijn tijd*, catalogus tentoonstelling Hagen, Weimar, Berlijn, Gent, Zürich, Nürnberg, 1992 - 1994.

Van Loo, Anne, *Récit de ma Vie*, tome 1, Brussel, 1992.

Van Loo, Anne, *Récit de ma Vie*, tome 2, Brussel, 1995.

Jacobs, Steven, *Henry van de Velde, wonen als kunstwerk, een woonplaats voor kunst*, Leuven, 1996.

Ploegaerts, Léon, *Henry van de Velde, les mémoires inachevés d'un artiste européen*, édition critique, Académie Royale de Belgique, Brussel, 1999.

Curjel, Hans, *Geschichte meines Lebens*, 1962, München (Italiaanse uitgave in 1966, Duitse heruitgave in 1986).

Teirlinck, Herman, *Monographie de l'Art Belge : Henry van de Velde*, Brussel (afbeelding 19 : foto binnenhof + toren : gevel leeszaal met geopende ramen (middendeel openschuivend naar boven), droge vijver (AAM), 1959.

Boeken over het gebouw :

Een toren voor boeken 1935 - 1985, uitgave centrale bibliotheek Universiteit Gent, Gent, 1985 (n.a.v. tentoonstelling in de bibliotheek).

De Keyser, Carl (fotografie), *Henry van de Velde, Universiteitsbibliotheek Gent, 1797 - 1997*, fotoboek, Gent, 1997.

Boeken over andere werken van Henry van de Velde :

Jacobs, Steven e.a., *Tweebronnen, de reconversie van de technische school van Henry van de Velde tot openbare bibliotheek van Leuven*, Leuven, 2000.

Föhl, Thomas & Klaus-Jürgen Sembach, *Henry van de Velde und das Weimarer Mobiliar für Baron von Münchhausen*, München, 1999.

Kröller-Müller Museum, gids geschreven door de staf van het Museum, Haarlem, 1977, 1981.

Boeken allerlei :

Informatief boekje m.b.t. archief van de RUG (o.a. vernederlandsing van de universiteit 1930).

Catalogus openbare veiling : archieven Henry van de Velde, fonds Eugène Delatte, 26-10-2002.

Poulain, Norbert & Lucie Zabeau-van der Verren, eindredactie, *De universiteit bouwt 1918-1940*, uitgave centrale bibliotheek Universiteit Gent & Interbellum, Gent, 1991 (met oa tekst van Dirk De Meyer over de bibliotheek).

Van de Velde, Henry, *Formules de la beauté architectonique moderne, 1902-1912*, heruitgave AAM, Brussel, 1978.

Van de Velde, Henry, *Déblaiement d'Art*, heruitgave AAM, 1979, Brussel waaronder 'la voie sacrée 1933 (70ste verjaardag) en La Colonne 1943 (80ste verjaardag).

TIJDSCHRIFTEN

Speciaal nummer van maandblad 'KUNST' n.a.v. zijn 70ste verjaardag (exemplaar HIKO n° 66 van 105), Gent, 1933.

La technique des travaux, Liège, n°5 - 6 van mei - juni 1948.

Italiaans architectuurtijdschrift Casabella n° 237 is een speciaal nummer over het oeuvre van Henry van de Velde, maart 1960.

Rassegna 12/1993 : speciaal nummer over Kröller-Müller (architectuur en collectie)(AAM).

Speciaal nummer van 'La Cité', Brussel 1933 n.a.v. de 70ste verjaardag van HvdV (met bijdragen van o.a. Le Corbusier, Jacobus Johannes Pieter Oud, Karl Moser, Adolf Behne, Hendrik Petrus Berlage, Hendricus Theodorus Wijdeveld, Josef Hoffmann en Erich Mendelsohn).

ONUITGEGEVEN STUDIES EN VERHANDELINGEN

Deconinck, L., *Kleuronderzoek interieur*, Gent, winter 2002.

Ennekens, Katherine, diplomaverhandeling binnenhuisarchitectuur *Studie restauratiedossier van de belvédère, de bekroning van de Gentse Boekentoren*, promotor Romain Berteloot, co-promotor Dirk Laporte, 1994 (kaartenzaal bib UG).

ARCHIEVEN

Centrale bibliotheek Universiteit Gent, kaartenzaal : plannen en foto's (o.a. fotoboek van Walter De Mulder, ca 1950).

Centrale bibliotheek Universiteit Gent, kaartenzaal, 15 dossierdozen afkomstig van de GBO, documenten m.b.t. de uitvoering (Gebouw, Beheer en Onderhoud, Universiteit Gent, periode 1934 - 1952).

Archief centrale bibliotheek Universiteit Gent, dossiers uit de periode van hoofdbibliothecaris Apers, periode 1934 – 1950.

Archief Universiteit Gent, uitvoeringsplannen, foto's en documenten (ook vele uitvoeringstekeningen van onuitgevoerde werken) :

onderneming 4 : binnenhof en waterbekken,

onderneming 5 : staal, stalen ramen, stalen meubels,

onderneming 6 : 1938 voltooiingswerken (tekening 1 tot en met 46, ontbreken 5, 6, 7, 12, 21 & 25),

onderneming 10 : 1939 staal (stalen kasten, borstweringen),

onderneming 11 : 1939 hout (tekening 1 tot en met 21 + 6bis, 7bis, 11A, 11B),

onderneming 13 : 1939 - 1940 metaal (kapstukken en borstwering),

onderneming 14 : 1940 - 1941 allerlei afwerkingen en groot deel HIKO,

onderneming 15 : 1940, radiatorversiersel en afwerking HIKO.

Archief Directie Gebouwen en Facilitair Beheer, Universiteit Gent : tekeningen van alle grotere herstellingen en/of verbouwingen waarvoor plannen opgemaakt zijn.

Archief Fonds Henry van de Velde, Musée & Archives de la Littérature, Koninklijke Bibliotheek, Brussel (zeer veel foto's van de werf tot ca 1960) (overzicht fotografen zie verder).

Archives d'Architecture Moderne : foto's, boeken en tijdschriften.

La Cambre : archieven vooral uit de Duitse periode.

(PS : Met betrekking tot de archieven zijn heel wat van de plannen en tekeningen bewaard binnen de universiteit, doch op verschillende plaatsen. Recent heeft de directie gebouwen en facilitair beheer de historische documenten afgestaan aan de centrale bibliotheek, die een waardevolle aanvulling zijn op de verzameling. Het zou wenselijk zijn als ook het archief van de universiteit haar documenten over het gebouw zou afstaan aan de centrale bibliotheek zodat alle documenten gecentraliseerd worden binnen de universiteit. Daarbij komt ook dat voor de verdere grondige studie van elk gebouwonderdeel en -detail de plannen zouden ingescand moeten worden. De directie gebouwen en facilitair beheer heeft hiervoor de nodige apparatuur.)

FOTO'S

Gebruikte afkortingen bij herkomst van fotografisch materiaal :

KBR : Koninklijke Bibliotheek van België, Fonds Henry van de Velde,

AUG : Archief Universiteit Gent,

ABG : Archief centrale bibliotheek Gent,

AHIKO : Archief HIKO, huidige vakgroep kunst-, muziek- en theaterwetenschappen, seminarie
bouwkunst,

AAM : Archives d'Architecture Moderne,

KIK : Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium.

Foto's uit archief Fonds Henry van de Velde, Brussel :

MAP 954 : EXTERIEUR

E. Van Damme, Gent, toren in opbouw en toren af, 2 stuks.

Studio Jph Buyens, Gent, 1938, werffoto's, 6 stuks, genummerd (van 103 tot en met 106 en 108 tot en met 109) en gedateerd.

Sergysels (& Dietens), Brussel, professionele architectuurfotografie (heeft ook foto's van La Nouvelle Maison genomen), 12 stuks, 1 ook opgehoogd met bekistingsnaden, (door HvdV) en 1 gekadreerd (en met tekst door HvdV - van onschatbare waarde met betrekking tot de oorspronkelijke toestand).

Vele van deze foto's zijn opgenomen in het artikel in het nummer 5-6 van 'La Technique des Travaux' van mei-juni 1948. Vermoedelijk zijn de foto's speciaal voor deze publicatie gemaakt. Sergysels maakte heel wat fotoreportages voor dit tijdschrift. Er zijn twee sessies geweest, duidelijk verschillend in de tijd (met name met binnentuin af en met binnentuin niet af; dit vraagt verder onderzoek).

Foto Pichonnier frères, Brussel, zeer mooie kunstfoto's, 7 stuks.

Walter De Mulder, St Amandsberg, panoramazicht op de toren, 1 stuk.

Service photographique, Ministère des Travaux Publics, secrétariat général, ook op de achterzijde gestempeld : Hogeschool Gent, telkens in dubbel, gevels Rozier en Sint- Hubertusstraat, 5 stuks, 11/06/1944 (er is ook een foto bij waar het gebouw aan de overzijde van de Rozier zichtbaar is, zonder de bijkomende verdieping; deze uitbreiding dateert dus van nà 1944).

Foto Jean Boucher (élève ENSAAD), 1960, 2 stuks.

KGW Museum, Zürich, verkleinde clichés van Sergysels, origineel : zie Sergysels.

MAP 956 : INTERIEUR

Kunstfoto's E. Barbaix : leeszaal vol met mensen, 1 stuk.

KGW Museum, Zürich, foto bib HIKO, met zicht op terras, vermoedelijk ook een cliché van Sergysels, origineel niet gevonden.

Sergysels (& Dietens), Brussel, professionele architectuurfotografie, 11 stuks.

Foto's uit bibliotheek HIKO (seminarie bouwkunst) :

Foto's van prof. A. De Schrijver : personeel en studenten HIKO.

Foto technische dienst : oorlogsschade aan toren.

Foto van portret van HvdV door Yvonne Gérard, 1932.

Foto's AAM :

Fotograaf Bijttebier, Brussel, 1 stuk.

Sergysels : gevel Rozier, 1 stuk.

Foto's kaartenzaal centrale bibliotheek Universiteit Gent :

Fotograaf R. Masson, Gent : 13 stuks, waarvan 9 gescand.

Onbekende fotograaf : foto's werkruimte oostvleugel, jaren '60, 5 stuks inclusief negatieven, 2 ingescand.

Sergysels, Brussel : belvédère 1947.

Edgar Barbaix, Gent, jaartal onbekend, zaal met studenten; toren en twee paarden op de voorgrond, vanaf het Muinkwater (3 stuks ingescand).

Onbekend fotograaf : leeszaal 2 stuks ingescand, tijdschriftenzaal 2 stuks ingescand. Net vòòr oplevering/ingebruikname.

Onbekend fotograaf : ruwbouwfase 10 stuks ingescand.

Walter De Mulder : binnenhof 'akkoord voor reproductie 1956'.

Onbekend fotograaf : toren + straatlantaarn.

Foto's uit archief BIB Universiteit Gent :

doos 83 APERS

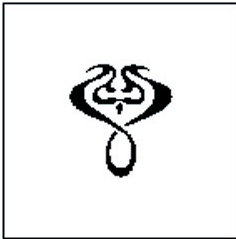
foto's uitvoeringsfase toren van fundering tot top.

Andere foto's :

Architect Marcel Gérard (Brussel), periode voor en nà de oplevering, 2 foto's opgenomen in het boek

Die europäische Henry van de Velde-Route

Eine Architekturreise durch Frankreich, Belgien, Holland und Deutschland

website www.van-de-velde-route.de

Henry van de Velde
Europäische Vereinigung der Freunde Henry van de Veldes e.V.

- **Biografie**
- **Schirmherren**
- **Deutsche Bauten**
- **Belgische Bauten**
- **Möbel**
- **Dekorationsstoffe**

Willkommen auf der Homepage der Europäischen Vereinigung der Freunde Henry van de Veldes e.V.

Wir hoffen das künstlerische Werk des Belgiers Henry van de Velde in Europa einem grösseren Personenkreis zugänglich zu machen und die Erinnerung an den Künstler wachzuhalten und dazu beizutragen, dass Architektur und Kunsthandwerk der Gegenwart seine Vorstellungen von einem Gesamtkunstwerk weiter verfolgen.

Henry van de Velde

Maler, Architekt und Designer

1863-1957

Hocker aus den Wohnhaus van de Veldes "Hohe Pappeln" Weimar um 1902

website www.henryvandevelde.de

van Ploegaerts-Puttemans. Originelen niet meer teruggevonden. Nalatenschap archives Gérard.

Fotoboek Walter De Mulder, ca 1950 en later (in de centrale bibliotheek).

Foto's van Lucien Hervé, voor het boek van Pierre Puttemans *Moderne bouwkunst in België*, negatieven in het bezit van Puttemans, 1975.

Peter Lorré, (naar aanleiding van tentoonstelling 'een toren voor boeken'), 1985.

Carl De Keyser, (naar aanleiding van boek dat uitgegeven is voor het 200-jarig bestaan van de Universiteitsbibliotheek Gent), 1997.

Benn Deceuninck, (in opdracht van de bibliotheek), 2000.

'GESELLSCHAFTEN' IN DUITSLAND

HENRY VAN DE VELDE GESELLSCHAFT in Hagen, opgericht in 1959, twee jaar na het overlijden van HvdV (website www.van-de-velde-route.de) : geeft een overzicht van zijn realisaties over heel Europa; ook van de musea waar zijn meubilair, textiel en gebruiksvoorwerpen te vinden zijn.

EUROPAISCHE VEREINIGUNG DER FREUNDE HENRY VAN DE VELDES in Gera (website www.henryvandevelde.de). Naar aanleiding van de restauratie van Villa Schulenburg in Gera ontstond in 1999 het idee om het werk van Henry van de Velde bekend te maken via tentoonstellingen en andere activiteiten in het poortgebouw, dat toen al klaar was. De ambassade van België en de Vlaamse Vertegenwoordiging droegen actief bij tot het leggen van internationale contacten.

VEREIN DER FREUNDE DES HAUSES HOHE PAPPELN in Weimar, opgericht in 1993 om het voortbestaan van het huis Hohe Pappeln te verzekeren en het kunstenaarshuis voor het publiek te openen. De vereniging organiseert in nauwe samenwerking met de Kunstsammlungen zu Weimar evenementen en tentoonstellingen, die het leven en werk van HvdV gedenken.

Het HENRY VAN DE VELDE GESELLSCHAFT SACHSEN in Chemnitz werd in 1999 opgericht, in samenhang met de restauratiewerken aan de Villa Esche (1902, eerste opdracht van HvdV in Duitsland). Ook Villa Koerner werd de voorbije jaren eveneens dankzij privé initiatief gerestaureerd. De vereniging stelt het werk van HvdV ter beschikking voor een breed publiek door het organiseren van lezingen, symposia, excursies, onderzoeksprojecten en door het financieren van restauratiewerken. Ter herinnering aan de opdrachtgevers van HvdV in Chemnitz, de fabrikanten Esche en Koerner, besteedt het genootschap extra aandacht aan de wisselwerking tussen kunst, economie en wetenschap.

01

02

03

04

05

06

A6 PORRETEN

In de geconsulteerde publicaties vonden we vele portretten van Henry van de Velde; daarbij zijn grote namen als Ernst Ludwig Kirchner en Edvard Munch. De verscheidenheid in stijl en expressie is indrukwekkend en toont de complexiteit van zijn persoonlijkheid in een sterk veranderende samenleving. Deze worden als een soort extra bij de studie gevoegd.

Léon Abry : schilderij, 1887, verzameling l'Ecuyer, Brussel (sembach/hamacher). (afbeelding 01)

Theo Van Rysselberghe : tekening, (ploeg-putt). (afbeelding 02)

Constantin Meunier : plaaster portret, C. Meunier Museum, Brussel (ploeg-putt). (afbeelding 03)

Curt Herrman : tekening, 1900, privé-verzameling (sembach).

Edvard Munch : tekening, 1906, K.E.Osthaus-Museum, Hagen, Duitsland (sembach). (afbeelding 04)

Georg Kolbe : bronzen kop, 1913 (in opdracht van Karl Ernst Osthaus voor de Duitse afdeling van de wereldexpo in Gent, 1913 / HvdV 50 jaar), K.E.Osthaus-Museum, Hagen, Duitsland (sembach/hamacher/kunst1933/ploeg-putt). Ook een exemplaar in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van Antwerpen. (afbeelding 05)

Ernst Ludwig Kirchner : houtsnedeportret, 1917, privé-bezit (sembach/geschichtemeineslebens/ploeg-putt). (afbeelding 06)

Ernst Ludwig Kirchner : houtsnedeportret, 1917, (voorkaft Casabella n° 237 van maart 1960).

Joris Minne : tekening, 1933, (kunst1933/ploeg-putt). (afbeelding 07)

Albert van Dijck : potloodtekening, 1930 (hamacher).

Yvonne Gérard : compositie zwart-wit (tekening), 1932, (foto HIKO/tweebronnen). (afbeelding 08)

Oscar Jespers : portretbeeld, blauwe steen, 1932, bezit La Cambre, (kunst 1933). (afbeelding 09)

Emiel Poetou : portretbeeld, gips, 1933, 3 exemplaren : La Cambre, Gents privé-bezit en Universiteit Gent (kunst 1933).

Emiel Poetou : idem portretbeeld, exemplaar in steen, 1933, familiebezit HvdV (cadeau van de universiteit aan Henry van de Velde n.a.v. zijn emeritaat in 1936).

Clemens Trefois : inkttekening, profiel HvdV, 1933 (in speciaal nummer maandblad kunst, 1933) (in die periode was Trefois secretaris van het HIKO). (afbeelding 10)

John Rädecker : portretbuste 1943 - 1947 in maulbronner zandsteen (steen die gebruikt ging worden voor het 'grote museum Hoederloo') gemaakt in opdracht van Hélène Krölller-Müller, Museum Krölller-Müller, Otterlo, Nederland.

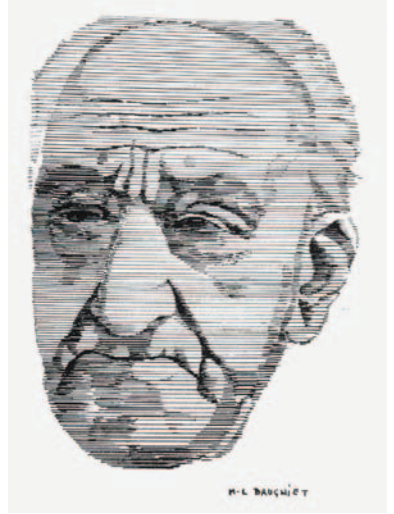
07

09

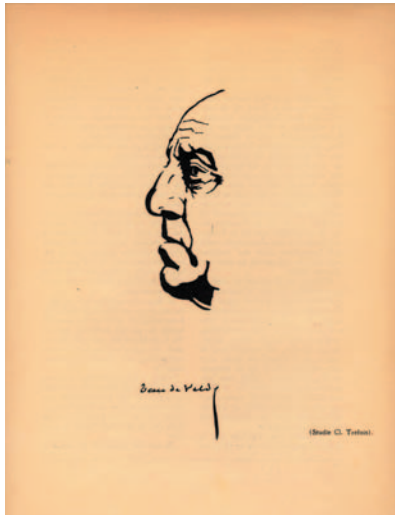
11

08

10

12

Marcel Louis Baugniet : 1956, (ploeg-putt). (afbeelding 11)

Jurg Henggeler : potloodtekening, 1956, (hamacher). (afbeelding 12)

Vic Temmerman : bronzen reliëf, inkomhal Universiteitsbibliotheek Gent.

De boeken waarin de portretten gevonden werden, staan telkens tussen haakjes vermeld. Wanneer datum of locatie ontbreekt, hebben wij deze niet teruggevonden.

...

Kleine gestalte, rechte rug en stevige gang
Geweldige neus, krachtige kin en geestig oog
Karakterkop!

...

arch. H.Th. Wijdeveld, Amsterdam, 14.03.1933
(uit tijdschrift La Cité, n° 56, 1933
Speciaal nummer gewijd aan Henry van de Velde voor zijn 70ste verjaardag)

Foto E. Van Damme, 1937 (Archief KBR)

B1 BOUWKUNDIGE BESCHRIJVING PER ONDERDEEL / EXTERIEUR

TOREN

Als voorloper in zijn constructieve opvattingen is de toren ook geconfronteerd met wat we vandaag algemeen 'betonrot' noemen. Begin de zestiger jaren kwamen enige brokstukken naar beneden en in 1964 is, onder raadgeving van prof. Riessauw, de herstelling gebeurd volgens een baanbrekende techniek : steigerwerk, betonoppervlakken gezuiverd en ruw gemaakt door zandstralen, losse stukken uitgehaald en vervangen door een mortel van zand en epoxyhars, en uiteindelijk werden de wanden bezet met ca 10 mm epoxymortel en vlakgerold met de rolborstel.

De recente antigraffiti-behandelingen blijken niet compatibel te zijn met de epoxymortel waardoor de mortels tijdens de verwerking gedeeltelijk weer vloeibaar zijn geworden. Eén en ander moet verder onderzocht worden, zeker in functie van de definitieve restauratie van de gevel (zie verder GEVEL).

BELVEDERE

KOPEREN DAKRAND : in slechte staat.

DAK/WATERBASSIN : recente dakbedekking bitumineus brandklasse A1. Voormalig open waterbassin van 150 m², 70 cm diep met schuine wanden (35°), niet meer in gebruik. Allerlei antennes op het dak (politie, 100, gasmaatschappij, CB'er, VRT, ...).

BLAUWE HARDSTEEN TERRASSEN EN BALUSTRADES : tegels 8 cm dik, voegen dichtgegoten met bitumen, buisbalustrade bovenop blauwe hardsteen nooit uitgevoerd, maar wel op uitvoeringstekening teruggevonden (geen staal beschikbaar). Borstwering trouwens momenteel te laag. BASE-antennes tegen buitenzijde op drie terrassen.

KOZIJNEN EN BLAUWE HARDSTEEN VENSTERBANKEN : kozijnen volledig te vervangen, vensterbanken in orde.

ANTENNES : 6 op het dak en 2 op de terrassen, en 3 BASE-antennes tegen de gevel van het terras.

Gevel: herstellen, anti-graffiti, bechadigingen, patchwork van kleuren

GEVEL

OPPERVLAKTEAFWERKING :

Oorspronkelijk in zichtbeton uitgevoerd, tot ca 1964. De beschrijving van het 'betonrot'-probleem werd hierboven besproken. Na de werken aan de toren zijn ook alle andere gevels op dezelfde wijze hersteld. De oorspronkelijke uitstraling van het zichtbeton is dus volledig verdwenen. Enkel de beide inkomluifels van bibliotheek en het HIKO zijn nog in zichtbeton gebleven. Het verdient aanbeveling dit grondig te bestuderen en te bekijken welke technieken en materialen vandaag kunnen ingezet worden om een restauratie te voorzien waarbij de oorspronkelijke kracht van een volledig zichtbetonnen gebouw kan teruggevonden worden.

Plaatselijke gevelherstellingen doorheen de jaren hebben er een bont patchwork van gemaakt. Met als meest recente de anti-graffiti-behandeling op het gelijkvloers (gevel Rozier en Sint- Hubertusstraat) van bezetwerk en blauwe hardsteen plint die restauratietechnisch zeer slecht gebeurd is, want zodanig drastisch dat steen en bezetting zwaar verminkt zijn. Ook het blinkende oppervlakaspect is onaanvaardbaar.

Vooraf de dagkanten van de ramen zijn zwakke punten (het beton is daar minder verdicht gegoten) en zijn veelvuldig hersteld. Ook zijn er beschadigingen van vroegere bevestigingspunten van een buitenzonnewering tegen de gevel van de binnenhof.

De restauratie in 1964 was noodzakelijk en goed. Nu, 40 jaar later, dringt een nieuwe restauratie zich op.

BLAUWE HARDSTEEN SOKKEL :

Gevel Rozier gereinigd en behandeld tegen graffiti, maar al te aanwezige 'vernislak' is zeer storend, temeer omdat enkel het gelijkvloers behandeld werd. De restauratie is heel agressief gebeurd en de blauwe hardsteen profilering is aangetast.

Betonrot

Hoofdingang Centrale Bibliotheek

INKOMLUIFEL EN TRAPPARTIJ BIBLIOTHEEK :

De onderzijde van de luifel is uitgevoerd in zichtbeton, lijdt aan 'betonrot', moet dringend aangepakt worden. Uitsparing voor verlichtingsarmatuur voorzien, en ook zo uitgevoerd. De huidige verlichting is een opbouwarmatuur. Herstel in oorspronkelijke toestand is noodzakelijk en haalbaar.

Het ontwerp voor de dakrand dateert van 1939, en was voorzien in brons, maar is nooit als dusdanig uitgevoerd. Het profiel van de dakrand volgt dezelfde uitgangspunten als de blauwe hardsteen dakranden en het is als zodanig zeker aan te bevelen het ontwerp van HvdV uit te voeren.

INKOM HIKO :

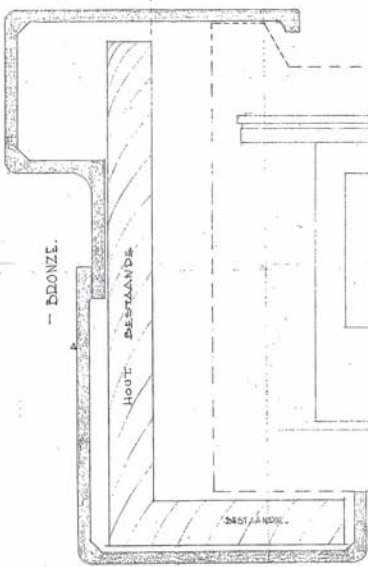
De luifels zijn de enige zichtbetondelen die bewaard zijn gebleven. Deze moeten met zorg gerestaureerd worden. De dakrand was voorzien in brons, maar is nooit zo uitgevoerd. De uitvoeringstekeningen van beide dakranden zijn teruggevonden.

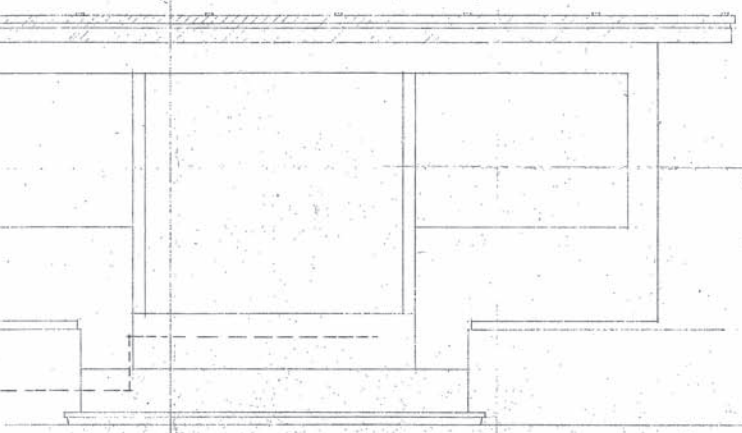
Foto Sergysels, 1947 - 1948 (Archief KBR): Houten plank is uitgevoerd, Bronzen dakrand (nog) niet

UNIVERSITEIT TE GENT. BIBLIOTHEEK.
ONTWERP VOOR DE BRONZE BEKLEEDING
VAN DEN LUIFEL BOVEN DE INGAANG DEUR. (BOVENDEURPLAAT).
M. H. M. Brouwer.

M.H.M.

DÉTAIL 1/4

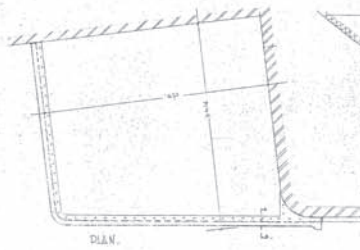
AANZICHT. SCHAAL 5%

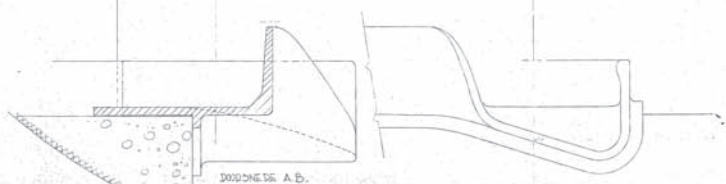
PLAN. Schaal 1/20

Uitvoeringstekening, Bronzen dakrand inkomluifel, Centrale Bibliotheek, 1938

UNIVERSITEIT TE GENT. WERELD INSTITUUT voor KONINKRIJKSLEGENS.
ONTWERP VOOR DE BRONZE BEKLEEDING VAN DEN LUIFEL BOVEN DE INGAANG DEUR. (BOVENDEURPLAAT).
M. H. M. Brouwer.

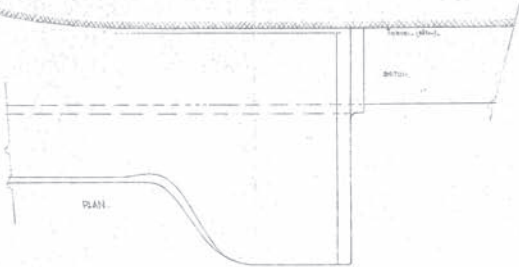
PLAN.

AANZICHT. Schaal 1/20

AANZICHT. Schaal 1/20

PLAN.

Uitvoeringstekening, Bronzen dakrand inkomluifel, HIKO, 1940

Inkom Centrale Bibliotheek: detail schrijnwerk: afgeronde hoeken van Henry van de Velde worden niet gerespecteerd

Bevédère

Periodiekenzaal

BUITENSCHRIJNWERK

Gebanaliseerde proporties, andere verdelingen en andere opengaande delen, aanbrengen van buitenzonnewering : werkt allemaal zeer storend, het oorspronkelijk geheel is zoek.

Aluminium profielen zijn veel zwaarder en de oorspronkelijke detailleringen zijn niet gevolgd. Aan het linker en rechter hoekraam van de bibliotheekinkom is op het oorspronkelijk afgeronde blauwe hardsteen basement een nieuw aluminium raam gezet. Het contrast tussen het afgeronde en de scherpe hoek is totaal niet in de geest van HvdV.

1. Toren : vernieuwd in staal en enkel glas (jaren '60).
2. Belvédère : vernieuwd in aluminium (zwart geanodiseerd, volledig weggeërodeerd) en dubbele beglazing.
3. Gevel bibliotheek (+ binnenkoeren) : vernieuwd in aluminium (zwart geanodiseerd) en dubbele beglazing.
4. Gevel HIKO (+ 1 zijde van de binnenkoer) : stalen kozijnen (dezelfde of gelijkaardig aan de oorspronkelijke) met enkele beglazing, dringend aan restauratie toe. Door de enkele beglazing zijn ook de gebogen glazen onderdelen goed bewaard.

Opengaande delen en verdelingen : veelal zijn bij het vervangen van de kozijnen de oorspronkelijke indelingen en opengaande delen niet gerespecteerd; los van het feit dat bij de vervanging van staal naar aluminium profielen reeds zeer veel van de oorspronkelijke fijnheid is verloren. Hieronder een eerste overzicht van de oorspronkelijke opengaande delen van de kozijnen (zoals herkend op oude foto's) :

toren : nog steeds horizontaal pivoterende ramen,
grote leeszaal en museum : middendeel schuivend naar boven,
auditorium HIKO gelijkvloers : middendeel schuivend naar boven,
hoekraam HIKO boven inkom : links, tweede van onder, openvallend,
verticaal raam HIKO : onderste raam, openvallend.

KELDERRAMEN :

In staal, zwart geschilderd, glas gewapend met staaldraad, kader met stalen vlechtwerk is niet oorspronkelijk. Moeten gerestaureerd worden.

Grote leeszaal

Inkom Centrale Bibliotheek

Poort Conciërgerie HIKO

Groot auditorium, 1ste verdieping HIKO

Dakenoverzicht:

het dakterras met luifel van de Bibliotheek HIKO is vervangen door een hellend zinken dak waarop een aluminium passerelle als vluchtweg is gemonteerd

POORT NAAR DIENSTINKOM :

Blauwe hardsteen kolommen oorspronkelijk.

Niet oorspronkelijke stalen poort.

POORT CONCIËRGE HIKO :

Blauwe hardsteen pilaster rechts van de poort is weggebroken (nà 1985). Was even hoog als de plint van het gebouw.

Standaard verzinkte poort geplaatst.

DAK

BITUMINEUS :

In goede staat maar geen verzorgde detaillering.

ZINK :

In goede staat (lekt niet), maar geen verfijnde afwerking. De lichthellende daken zijn niet overal oorspronkelijk met name het dak boven het voormalig museum HIKO. De betonnen of hardstenen dakranden zijn nu eveneens bekleed met zink, dit is een zeer storende detaillering (en helemaal niet volgens ontwerp HvdV).

HEMELWATERAFVOEREN EN OVERSTORTEN :

In PVC, vezelcement, zink en gietijzer. Een allegaartje van afvoeren, moet dringend grondig aangepakt worden.

DAKTERRAS BIB HIKO met vrijstaande betonnen pergola :

Dit terras met betonnen pergola is, omwille van lekkages, in de jaren '50 afgebroken en vervangen door een lichthellend zinken dak. In 1997 zijn evacuatiepasserelles bovenop het zinken dak aangebracht, die bereikbaar zijn als je via een trapje door een raam van de bibliotheek kruipt. Gewoon terugkeren naar de oorspronkelijke toestand, waardoor je weer twee vluchtwegen hebt vanuit het HIKO : inkom en dakterras bibliotheek. De tekeningen van de luifel (op 8 kolommen, met verjongde dakrand) zijn in het archief van de bib/universiteit aanwezig. Op de dakrand moest nog een ovalen stalen balustradebuis komen, maar deze is er vanwege de schaarste van staal tijdens de oorlog nooit gekomen; ook bij de terrassen van de belvédère zijn ze er niet gekomen.

Glazen dak gang gelijkvloers

Regenwaterafvoer in verschillende materialen

Slechte toestand dak, regenwaterafvoer, dakrand, ...

Details zink en glas zijn onverzorgd uitgevoerd

Foto van het binnenhof in huidige toestand

Aansluiting met faculteit Letteren en
Wijsbegeerte niet oorspronkelijk

Foute Herstellingen

Blauwe hardsteen moet hertseld worden

GLAS :

Zonnewerende beglazing, gewapend glas in aluminium profielen.

EVACUATIEPASSERELLES EN LADDERS :

In natuurkleurig geanodiseerd aluminium en zeer onzorgvuldig.

DAKRANDEN :

BLAUWE HARDSTEEN : aan de straatzijden en aan de binnenhof en de conciërgetuin HIKO.

PREFABBETON : aan de zijden die onttrokken zijn van de straat en van de binnenhof (o.a. oostvleugel).

BINNENHOVEN

BINNENPLAATS MET WATERPARTIJ :

Oorspronkelijke afwerking in gerolde kiezel, lage haag rondom, 8 populieren in een dubbele rij, in de as van de hoofdinkom, waterpartij met in het midden beeldhouwwerk van Karel Aubroeck.

De huidige taxushaag is niet oorspronkelijk, aangeplant na uitvoering van de pleisterwerken; de oorspronkelijke ligusterhaag is toen weggehaald. Stukje grasveld behouden, de bomen zijn gerooid omdat de wortelgroei te hevig werd.

De vierde gevel op de binnenplaats, met name deze van faculteit L&W, houdt in geen enkel opzicht rekening met de drie gevels van HvdV. Hier moet eveneens een uitspraak en een voorstel gedaan worden.

TUIN CONCIËERGE HIKO :

Geen oorspronkelijke bevoering.

Trappen naar kelder conciërge en naar kelder HIKO zijn nog oorspronkelijk.

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief KBR)
Binnenhof: bevloering in gerolde kiezel

Recent aangebracht glasvezelbehang stoort de typische afgeronde detailleringen van Henry van de Velde

B2 BOUWKUNDIGE BESCHRIJVING PER ONDERDEEL / INTERIEUR

ALGEMEEN :

Het recent gebruikte glasvezelbehang op de wanden maakt het ontwerp van HvdV volledig stuk. Het glasvezelbehang met grove structuur gaat alle detailleringen met afgeronde hoeken ridiculiseren. Ook de foute ingrepen en kleine verbouwingen doorheen de jaren, zoals het secretariaat van de uitgiftebalie, de bezoekersvestiaire, de sanitaire ruimtes voor zowel personeel als bezoekers en het dichtbouwen van de tentoonstellingsruimte zijn ondoordachte ingrepen in het geheel van het gebouw.

INKOMHAL – GANG :

Inkomdeur niet oorspronkelijk, affichepaneel tegen natuursteenbekleding inkomzas.

VESTIAIRE :

Vaste kapstokken en balie niet oorspronkelijk, bevoering gedeeltelijk grijs-rode natuursteen i.p.v. de overal toegepaste rode natuursteen. Oorspronkelijke tekening teruggevonden.

RECEPTIELOKAAL :

Lokaal niet meer in gebruik, receptieluik niet oorspronkelijk. Dit lokaaltje kan een soort tentoonstellingsvitrine worden.

SANITAIR BEZOEKERS :

Trappen oorspronkelijk en in zeer goede staat, sanitaire ruimte volledig verbouwd. Deze moet volledig vernieuwd worden. Indeling is behouden.

SANITAIR PERSONEEL :

Deur vanuit de gang is niet de oorspronkelijke toegang, natuurstenen kader andere detaillering dan de andere deuren in de gang, toegang via doorgang naar trap.

GANG MET KANTOREN :

Algemeen in goede staat, doch alle muren zijn met structuurbehang bekleed en geschilderd.

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief KBR)
Gang gelijkvloers

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief KBR)
Oorspronkelijke indeling catalogizaal & vestiaire

Fotograaf onbekend, ca. 1941 - 1942 (Archief Bibliotheek Universiteit Gent)
Grote Leeszaal

TENTOONSTELLINGSRUIMTE :

Dichtgebouwd voor bijkomend bureel (voor de hoofdbibliothecaris). Exacte datum niet achterhaald, op de foto's van Walter De Mulder is de oorspronkelijke situatie nog te zien (dus eind jaren '50, begin jaren '60). Op een uitvoeringstekening vonden we ook een beglaasde binnenhoek terug (ter hoogte van de trap/boekenlift van de periodiekenzaal naar de kelder), maar is nooit zo uitgevoerd. De beglaasde ronde hoek refereert naar de trappartij en de conciërgehoek HIKO.

GROTE LEESZAAL (MET GAANDERIJ) :

Oorspronkelijk : vloer, plafond, wanden, vast meubilair, deuren.

Vernieuwde buitenkozijnen met binnenzonnewering zijn niet oorspronkelijk. Er is een volledig andere raamverdeling toegepast die sterk afbreuk doet aan de oorspronkelijke proporties. Zeker de extra verticale onderverdeling van de opengaande delen werkt zeer storend. Het verdient aanbeveling het los meubilair langsheen deze 'tuingevel' weg te halen, om het contact tussen binnenhof en leeszaal te herstellen.

Verluchtingssysteem : vanuit kelder aanzuiging van verse lucht, inblaas vanuit de vier hoeken in het plafond, terugname ter hoogte van de 2 trappen naar de gaanderij. Houten rooster niet correct uitgevoerd. Verschillende versies tekeningen van stalen en later houten roosters teruggevonden. Zie verder bij technieken.

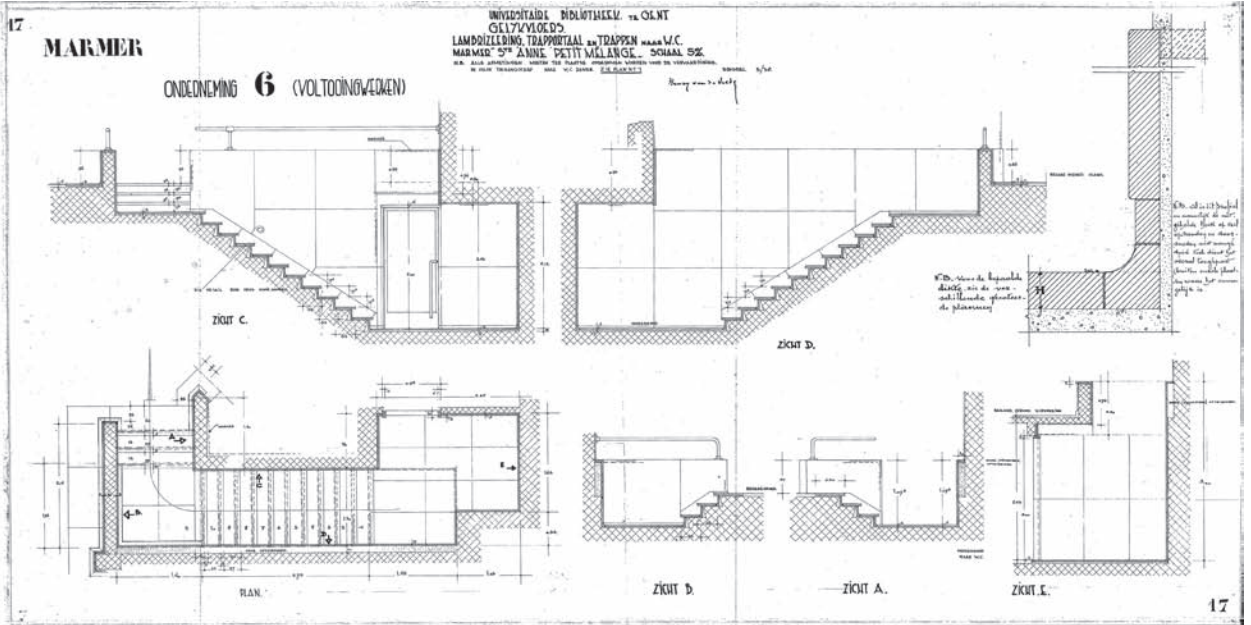
Los meubilair : niet oorspronkelijk en aan vervanging toe.

TIJDSCHRIFTENLEESZAAL :

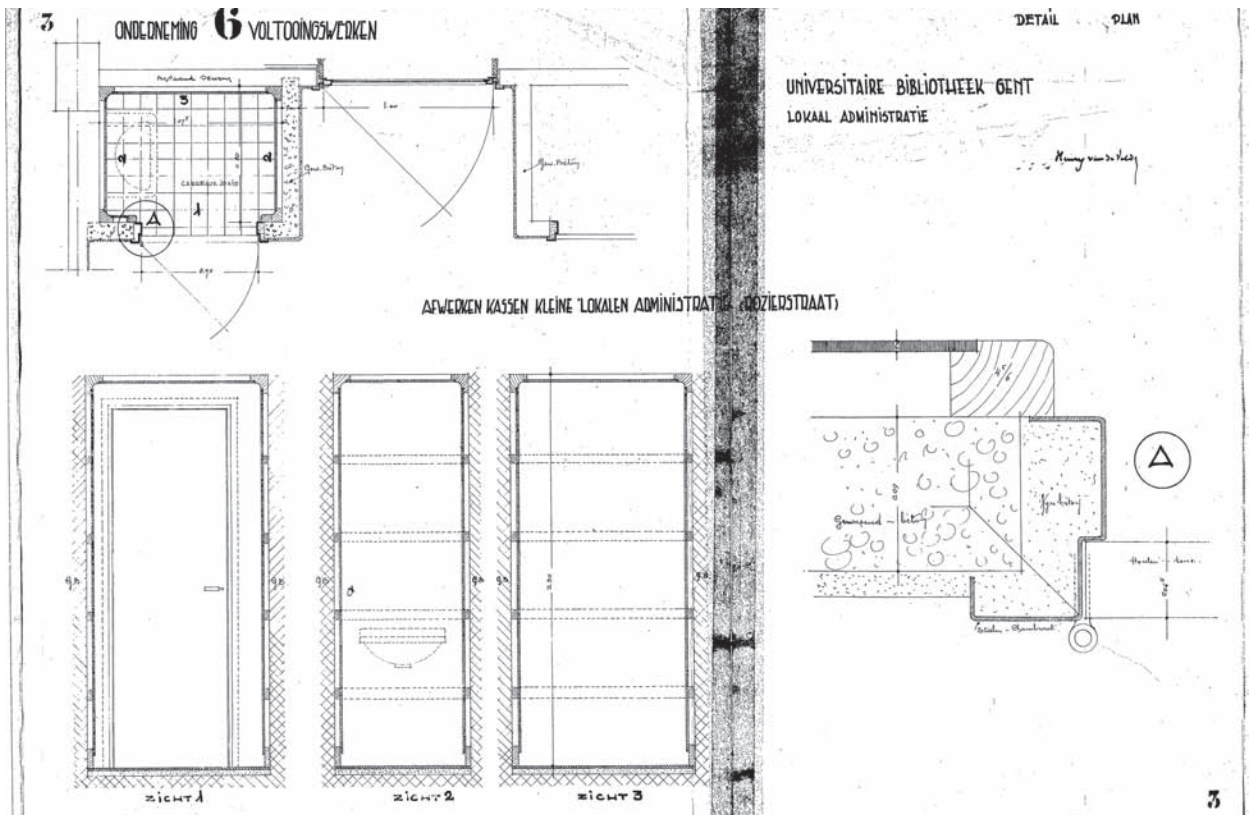
Bijgeplaatste compactrekken; balie vernieuwd en niet kwalitatief; de tafels die er nu staan zijn niet oorspronkelijk HvdV, moesten stalen frames zijn i.p.v. houten en behoorden in de leeszaal en handschriftenzaal. De tafel ontworpen voor de periodiekenzaal is wel uitgevoerd in twee groottes (één voor vier, en één voor zes personen – o.a. ook drie stuks in het archief van de universiteit).

Verluchtingssysteem : zie technieken.

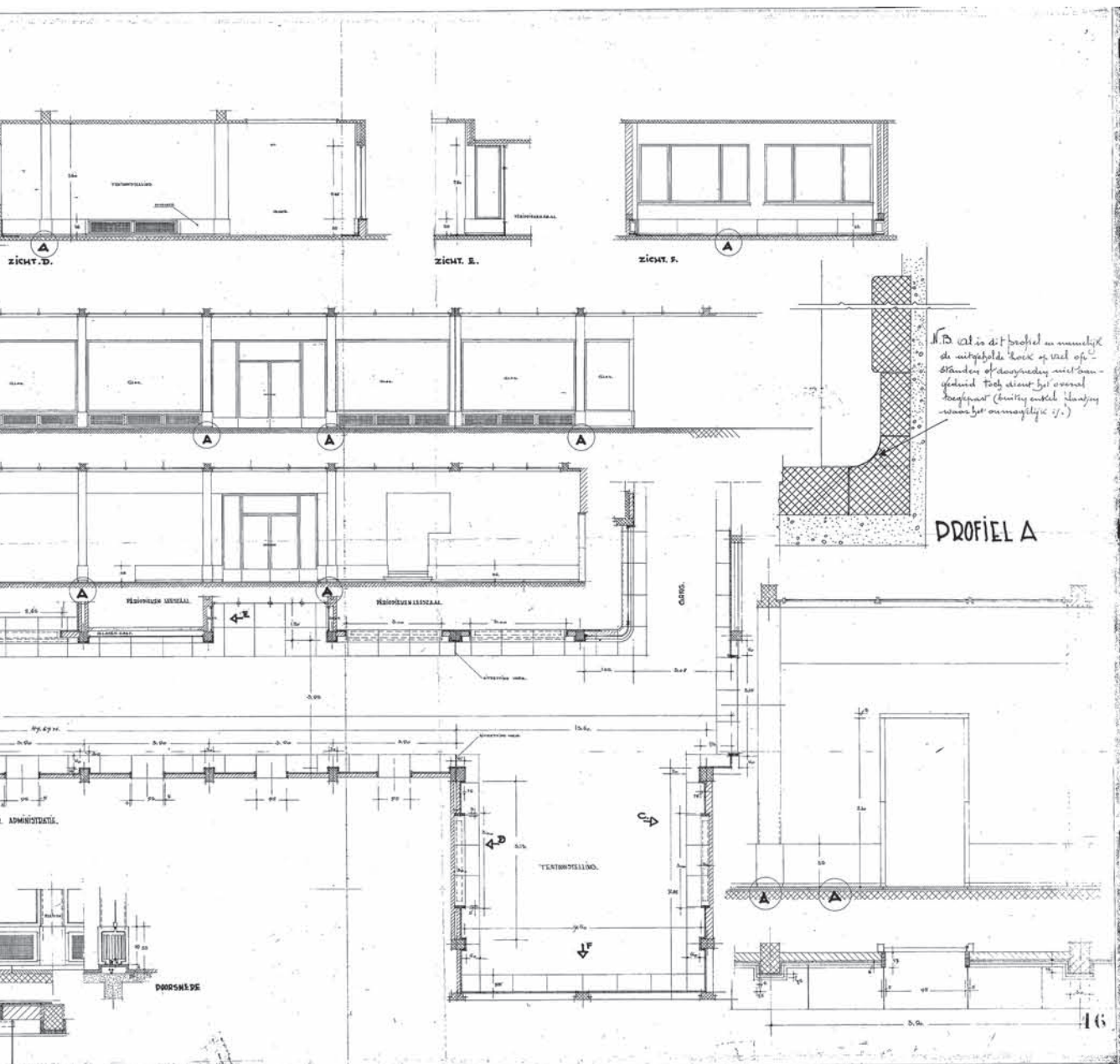
Vernieuwde buitenkozijnen met binnenzonnewering zijn niet oorspronkelijk. Er is een volledig andere raamverdeling toegepast die sterk afbreuk doet aan de oorspronkelijke proporties. De deur van de periodiekenzaal naar het terras bijvoorbeeld heeft een standaarddeurhoogte en een zware profilering gekregen. De oorspronkelijke grandeur is ver zoek.

Uitvoeringstekening, trap naar bezoekerstoiletten, 1938 (Archief Universiteit Gent), bemerk stalen balustrades die nooit uitgevoerd zijn

Details, Kasten Burelen gelijkvloers (Archief Universiteit Gent)

Als dit profiel in eenzijdig de uitscheidende hoek of veel of stonden of davyndy met een-geplant teek dient het overal bevestigd (buitje enkel dandy) want het onmogelijk is.

(afgeronde binnehoek gang is beglaasd getekend)

CATALOGIZAAL :

Vast meubilair niet meer oorspronkelijk, door de nieuwe evolutie in het catalogeren van boeken zal deze ruimte vrijkomen voor ander gebruik. Oorspronkelijke uitvoeringstekening teruggevonden.

BRUIKLEENZAAL :

Volledig dichtgebouwd. Oorspronkelijke natuurstenen uitgiftebalie is verdwenen. Eén radiator nis in natuursteen is weggebroken (symmetrisch t.o.v. de andere bewaarde nis). Deze ruimte moet minimaal weer opengemaakt worden naar de catalogizaal.

WIEGEDRUKKENZAAL MET BUREAU & GAANDERIJ (huidige 'reservezaal') :

Oorspronkelijke toegang wordt niet meer gebruikt, nieuwe toegang gemaakt via sas van handschriftenzaal. Deurtrekkers ontbreken. Plaatsgebrek !

ZAAL KAARTEN EN PLANNEN MET BUREAU EN GAANDERIJ :

Leuning zwart geschilderd, niet oorspronkelijk, in de wiegedrukken- en handschriftenzaal wel oorspronkelijk gechromde buizen. Plaatsgebrek !

HANDSCHRIFTENZAAL MET BUREAU EN GAANDERIJ :

Gewijzigde toegang tot de zaal via het bureau. Plaatsgebrek !

VOORMALIGE PROFESSORENKAMERS NOORDVLEUGEL EERSTE VERDIEPING :

Deze kamers zijn in 2002 gerestaureerd. Deuren en beslag zijn hersteld. Enkele tussenmuren werden gesloopt om de te kleine kantoren minder besloten te maken. De bevoering is volledig vernieuwd waarbij een idem patroon en kleurtekening is aangehouden. Echter is de keuze voor het tegeltype helemaal niet oorspronkelijk en niet passend in het totaalplan. De tegel moet een volledig effen kleur hebben zoals elders in het gebouw.

Foto W. de Mulder, ca. 1950 (Archief Bibliotheek Universiteit Gent)
Belvédère

Foto W. de Mulder, ca. 1950 (Archief Bibliotheek Universiteit Gent)
Belvédère

Dak belvédère

Dak Belvédère met landschap van antennes

TOREN :

Boekenopslag. Vloerbekleding niet oorspronkelijk, te veel licht voor de conservering van de boeken. Onderzoeken om meer te verduisteren zonder het exterieure beeld aan te tasten.

VERDIEPING 20 (technische verdieping) :

Eindstop lift en wenteltrap, marmeren trap (en lambrisering) naar belvédère. Lokalen voor (schotel)antennes (van buitenaf zichtbaar), VRT, BASE, verluchting, opslag, betonkolommen met tapijt bekleed.

BELVEDERE (verdieping 21) :

Machinekamer lift niet oorspronkelijk (onderzoeken of een ander type lift kan toegepast worden), oorspronkelijke machinekamer in kelder niveau -4; herstellen parketvloer (rechtstreeks op dekvloer en zeer dun parket), boorden in natuursteen eveneens zeer dun. Momenteel linoleum in slechte staat en sterk verlijmd, weghalen verlaagd plafond, verlichting checken. Algemeen in zeer slechte staat.

KELDER :

Algemeen slechte klimatisatie en opbergproblematiek. Er komt veel daglicht binnen, zowel vanuit de ramen in de voor- en achtergevel als vanuit de drie lichtschachten.

COUR ANGLAISE 1 :

Oude schouwen waarvan één verwijderd mag worden en een andere volgende zomer (2004). Meest 'technische' lichthof. Zie gevel.

COUR ANGLAISE 2 :

Zie gevel.

COUR ANGLAISE 3 :

Zie gevel.

CONCIËRGEWONING :

Niet bezocht.

Belvédère, anno 2003

Belvédère, anno 2003

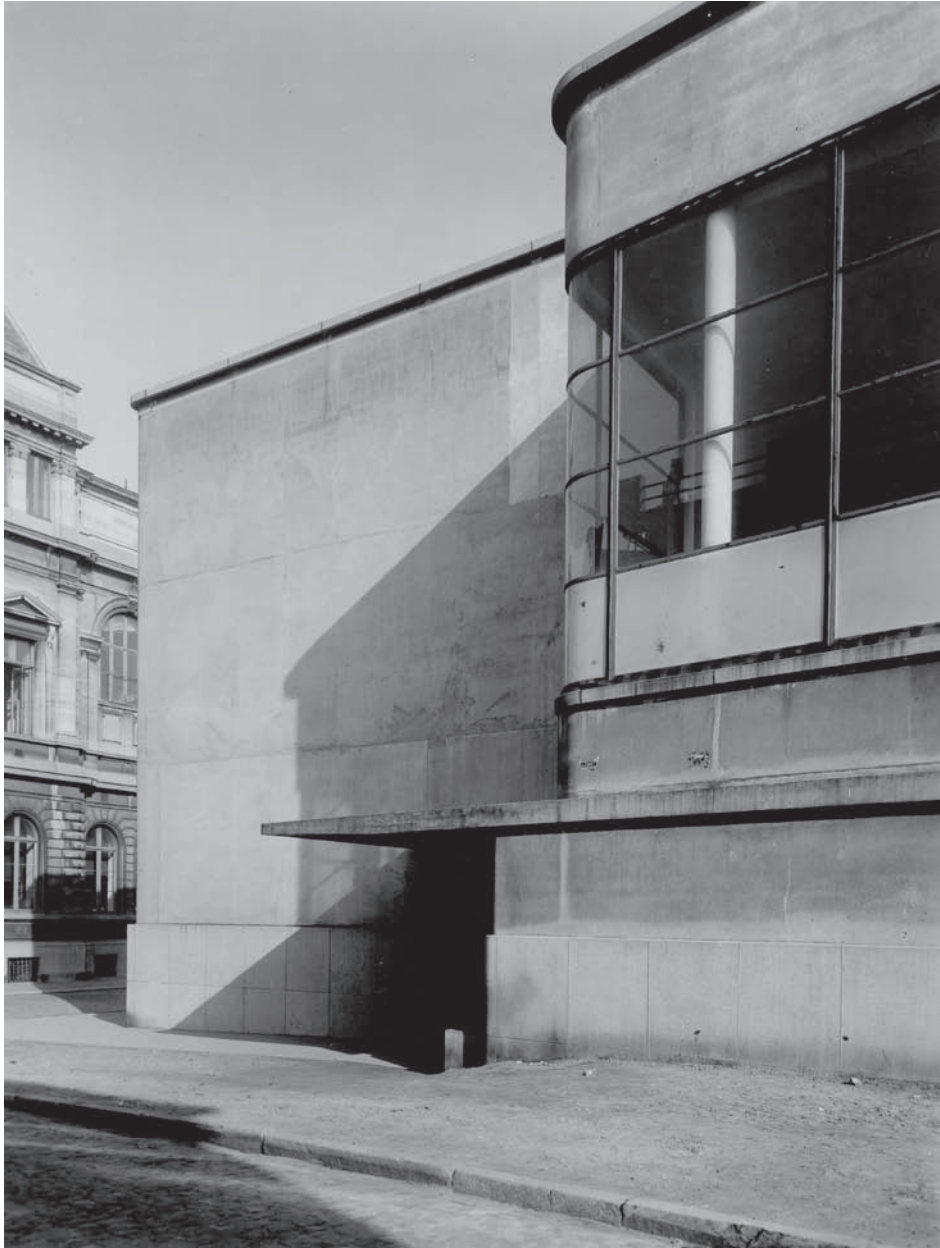

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief KBR)
Inkom HIKO

HIKO

INKOMHAL EN TRAP :

Oorspronkelijke trap, maar ongelukkige ingrepen met betrekking tot gehandicaptentoegang (trap-plateaulift). Moeten hersteld worden.

voormalig ARCHEOLOGISCH EN ETNOLOGISCH MUSEUM :

Krijgt nieuwe bestemming als computerlokaal met alle faciliteiten. Dit wordt door de gebouwendienst van de universiteit verzorgd. De oorspronkelijke ruimte is nagenoeg intact. Er zijn enkele scheidingswanden toegevoegd die kunnen weggehaald worden. De mechanisch opengaande delen van de kozijnen (geen oorspronkelijk systeem van HvdV) worden geautomatiseerd. Verlichting/klimatisatie is hier, maar ook overal elders een probleem. Eveneens worden de kozijnen op de binnenplaats voorzien van zonnewering. Het verdient aanbeveling de werken pas uit te voeren na de opmaak van een masterplan !

CONCIËRGEWONING MET TUIN :

Deze conciërgewoning is een cruciaal deel in de totaalcompositie van het gebouw. De plasticiteit van de gebogen wanden (en gebogen glazen kozijnen) is zeer typisch HvdV. De verbouwing is gaande. Er zijn een nieuwe keuken, badkamer, toilet en verwarmingsinstallatie gepland en/of uitgevoerd. De oorspronkelijke ingemaakte kasten in twee slaapkamers zijn uitgebroken en vervangen. De beglaasde tussenwanden, de deuren, de vloeren en de volledige indeling zijn bewaard. De stalen kozijnen worden hersteld (niet vervangen) zodanig dat de gevel niet 'beschadigd' wordt. De gevel zelf wordt niet gerestaureerd. Toegangshekwerk vervangen door een standaard hekwerk.

BIBLIOTHEEK MET GAANDERIJ EN BUREAU BIBLIOTHECARIS :

Deze ruimte is nog in goede staat (vloeren, deuren, kozijnen, beglaasde wanden, trappen). Later toevoeging van beglaasde wanden voor een drietal afgesloten ruimtes, moeten hersteld worden. Het grootste probleem in deze ruimte is de oververhitting vanwege de beglaasde delen (oost-, zuid- en westzon). Vanuit deze ruimte was er toegang tot een dakterras met een vrijstaande luifel (betonnen dak op acht kolommen), die afgebroken is eind jaren '50. Het platte dak lekte en er is een flauw hellend zadeldak in zink in de plaats gekomen. Oorspronkelijke foto's teruggevonden

Inkom luifel HIKO

Rail van trapplateaulift

Aluminium hellingsbaan aan de inkom van het HIKO

Bibliotheek HIKO, huidige bibliotheek vakgroep kunstwetenschappen

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief KBR)

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief KBR)

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief KBR)

waarop de toegangsdeuren naar het terras duidelijk zichtbaar zijn. De kolommen van de luifel staan in het verlengde van de kolommen van het onderliggende voormalige museum en gaven vanuit de binnenhof een mooi ruimtelijk effect (zie oorspronkelijke foto's). Door de afbraak van de luifel evenals de matte beglazing van de museumkozijnen is dit beeld volledig weg.

AUDITORIUM gelijkvloers :

Volledig verbouwd in de jaren '70 en in zeer slechte staat. Deze ruimte moet volledig gerestaureerd en/of verbouwd worden. De oorspronkelijke ontwerpen moeten opgezocht worden. Glazen scheidingswand ingebracht om de bibliotheek van theaterwetenschappen in onder te brengen. Het hoogteverschil is er nog steeds tussen het auditorium en de driehoekige 'rest'ruimte.

KANTOREN EN SANITAIRE RUIMTES gelijkvloers :

Afgeleefd.

AUDITORIUM verdieping :

Totaal afgeleefd.

KANTOREN EN SANITAIRE RUIMTES verdieping :

Afgeleefd.

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Brussel)

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Brussel)

HIKO auditorium gelijkvloers

HIKO auditorium 1ste verdieping

Liftmachinekamer Belvédère, sinds 1967

Radiator naast radiatornis, beschadigd mauer,
geen stalen radiatorkap meer

B3 TECHNIEKEN

OPMERKINGEN EN PROBLEMEN

Opbouw bekabeling, elektriciteitskasten, PVC-goten en stopcontacten overal in opbouw (o.a. op houten en marmeren lambriseringen).

Evacuatievoorzieningen : paserelles op hellende zinken daken en creëren van nooduitgangen door ondoordachte aanpassingen aan kozijnen.

Lift in de toren (-3 tot +20) : de plaatsing van de liftmachinekamer op de belvédère is onverantwoord en moet weggehaald worden.

Gehandicaptenvoorzieningen HIKO : hellingbaan & trapplateaulift weg ! (PS : er is een liftschacht aanwezig in het HIKO).

Verlichtingsarmaturen in de zalen met bovenlicht : opbouwarmaturen overal bevestigd onder de glazen plafonds i.p.v. erboven.

Radiatoren en radiatorkasten : op de meeste plaatsen zijn in de loop der tijd grotere radiatoren geplaatst, waardoor de zwarte stalen radiatorkasten op vele plaatsen zijn verdwenen. De radiatoromkastingen zijn teruggevonden op niveau -4 van de toren. De bevloeringen (meestal marmer) zijn erg beschadigd door de willekeurige doorvoer van buizen, met vaak meer boringen dan buizen. (Overschakeling van stoom naar warm water heeft veroorzaakt dat er grotere radiatoren voor eenzelfde wattage nodig waren.) Vele van de huidige radiatoren zijn niet herbruikbaar.

Ingrepen met betrekking tot beveiliging, brandvoorzieningen e.d. : noodzakelijk, maar zonder respect voor het gebouw.

Warme luchtgroep eveneens op stoom.

Asbesthoudende verluchtingsbuizen.

Ongebonden asbesthoudende isolatie van de buizen op niveau -4.

Brandveiligheid : brandwerende en brandvertragende ingrepen (compartimentering) en brandevacuatie.

Inbraakbeveiliging.

Klimatisatie boekendepot toren is quasi niet mogelijk.

Verwarmingssysteem en minder invallend zonlicht is wel mogelijk.

Overall allerlei opbouwbekebeling & apparatuur
(hier belvédère)

Brandslanghaspel voor marmerlambrisering
(hier belvédère)

Opbouw Electriciteitskast en PVC goot
(inkom bibliotheek)

Overal opbouw stopcontacten PVC
(inkom bibliotheek)

Evacuatiepasserelle aluminium

Aanpassing stalen kozijn met aluminium nooddeur

Evacuatiepasserelle

Evacuatietrapp

BESTAAND & BLIJVEND

De toren werd per verdieping voorzien van één brandslanghaspel. Installatie met reservoir en hydrofoorgroep in de kelder zijn van recente datum.

Inbraakcentrale : wordt begrepen in de brandcentrale (anno 2003).

Glasbreuk : kontakten op alle deuren, dit systeem wordt uitgebreid voor kelder –1.

Toegangscontrole : voor personeelstoegang en torentoegang.

Liften en liftschachten :

Buispostlift : niet meer in gebruik.

Oorspronkelijke 'paternoster'-boekenlift SNEAD : behouden als 'industriële archeologie'. Wordt nog gebruikt om de boeken naar beneden te transporteren. In goede staat.

Geschrante tweepersoonsliften in de toren die vier lagen per keer bedienen. Vernieuwd en in goede staat.

Boekenlift voor de tijdschriftenleeszaal (van gelijkvloers naar kelder) : in goede staat.

Liftschacht in het HIKO van –1 tot +1 (zonder lift).

Liftschacht in oostvleugel van –1 tot +1 (zonder lift).

Liftschacht in noordvleugel van –1 tot +1 (zonder lift).

NIEUW TE VOORZIEN

Verluchtingsstelsel : een goed stelsel ontbreekt volledig zowel in de publiekszalen, het HIKO (auditoria en bibliotheek), als in de toren.

Leeszaal en periodiekenzaal : het stelsel is pas in de loop van de uitvoering aan het ontwerp toegevoegd en dit is merkbaar in de uitvoering o.a. het lokaaltje in de periodiekenzaal dat 80% wordt ingenomen door de luchtschacht. Het huidige stelsel is onbruikbaar (luchtgroep eveneens te volumineus in de kelder waardoor een optimalisatie van de depotruimte in de kelder (d.m.v. compactrekken) ook niet mogelijk is. Een nieuwe installatie is noodzakelijk

Belvédère : geen mogelijkheid voor aanneme van verse lucht. Toch dient de belvédère verlucht te kunnen worden als deze ruimte een representatieve functie krijgt (nog verder uit te zoeken).

HIKO : in de auditoria en de bibliotheek zijn klimatisatie noodzakelijk.

Professionele conservering boeken, vliegende bladen, manuscripten, ... : geen vochtbeheersing van de ruimtes, zowel in de toren als in de kelders.

Vervangen van bestaande torenlift en bijkomende nieuwe torenlift.

Nieuwe lift in bestaande liftschacht in het HIKO van –1 tot +1.

Noodstroomvoorziening voor bijvoorbeeld lift.

Alle sanitaire toestellen te vernieuwen.

Alle regenwater-afvoeren vervangen.

C1 BIBLIOTHEEKPROGRAMMA - BIBLIOTHEEKMODEL

PRINCIPES :

Alfa, beta & gamma wetenschappen.

Alfa = menswetenschappen, pol & soc, letteren & wijsbegeerte, rechten, etc.

Beta = exacte en toegepaste wetenschappen.

Gamma = (bio)medische, farmacie, tandheelkunde, etc.

De centrale bibliotheek concentreert zich op de alfa wetenschappen.

WAT :

Bewaarfunctie (+ restauratie) van :

boeken,

(unieke collectie) manuscripten,

wiegedrukken (incunabelen),

kaarten,

gravures,

vliegende bladen (brochures, vlugschriften, programma's en losse bladen),

kranten & tijdschriften (periodieken),

elektronische abonnementen.

Openbare instelling :

ter plaatse boeken raadplegen,

ontlenen.

VOOR WIE :

Toegang voor de universiteitsstudent maar ook vele anderen.

Communicatie tussen 'gebruiker' en de verantwoordelijke staf (front-office).

Administratieve en technische diensten (back-office).

PLEK VOORZIEN VOOR :

Verzameling (magazijnen/depot).

Publiek (publieke zalen).

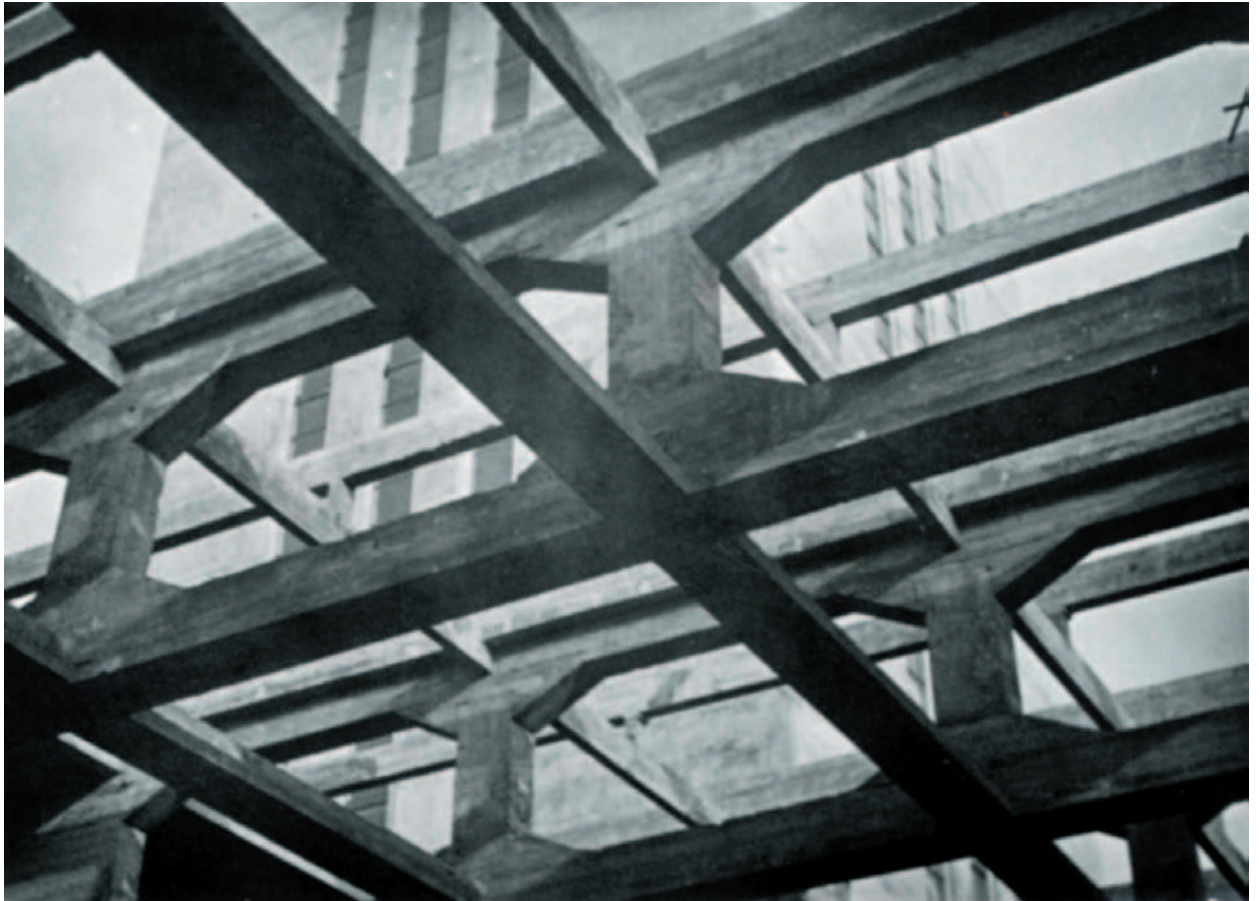
Interne diensten (dienstruimten).

DE BIBLIOTHEEK HEEFT 3 OPDRACHTEN :

Bewaarbibliotheek (backoffice).

Digitale bibliotheek (backoffice).

Werkplek en consultatie (frontoffice).

Fotograaf onbekend, ca. 1939 - 1940 (Archief Bibliotheek Universiteit Gent)
Betonnen dakconstructie van de kolommenvrije grote leeszaal: glazen dak en glazen plafond

C2 PROGRAMMA VAN EISEN – OPTIES & VOORSTELLEN

In deze studie wordt enkel een beknopt overzicht gegeven van de voornaamste eisen en wensen. Bij concretisering van het project dient uiteraard een uitgebreid programma geschreven te worden dat als leidraad voor de ingrepen kan dienen. Verschillende opties kunnen naast elkaar geplaatst worden.

Ook de randvoorwaarden monumentenzorg, constructie & fundering, brandveiligheid, beveiliging, normen en voorschriften (ARAB, gehandicapten, ...) zullen uiteraard moeten opgenomen worden bij de uitwerking van het dossier.

En dan zijn er de algemene ontwerpuitgangspunten : organisatie, circulatie, publiekstoegankelijkheid, toegangen, buitenruimte, logistiek boeken, logistiek personen.

BIBLIOTHEEK :

DEPOTS (conservatie en opslag) :

Torendepot : te grote temperatuurschommelingen, te droog, te veel lichtinval, brandcompartimentering invoeren.

Kelderdepot : te grote temperatuurschommelingen, te nat, niet geschikt voor de meest waardevolle archieven; volledige opfrisbeurt noodzakelijk.

Krantendepot : ingebonden kranten zijn zeer zwaar. Een ander opbergsysteem moet ingevoerd worden om de manipuleerbaarheid te verbeteren zoals rekken met legplanken met een rol aan de voorzijde waardoor de boeken horizontaal gemakkelijk in en uit de rekken kunnen gerold worden; cfr British Library, London. Om de hoeveelheden enigszins beheersbaar te houden, zijn de eerste stappen ondernomen om met KULeuven en KBR Brussel het grote aanbod te verdelen onder de drie partijen, waarbij Gent momenteel de grootste collectie heeft en deze grotendeels zal behouden.

Plaatsgebrek : zoveel mogelijk compacttrekkensysteem invoeren en selectief te werk gaan m.b.t. conservering.

Voorzien van speciaal geconditioneerde ruimtes voor de meest waardevolle archieven.

Transport van de boeken van de depots naar de verschillende publiekszalen is een belangrijk ontwerpuitgangspunt.

BELVEDERE :

Reeds vanaf het begin ongebruikt en zonder specifieke functie.

Een herbestemming als unieke representatieruimte van de universiteit voor speciale gelegenheden en/of bezoek van hooggeplaatste gasten uit binnen- en buitenland en/of als vergaderzaal van het bestuursorgaan van de universiteit.

Bezoekmogelijkheid als toeristische trekpleister gedurende welbepaalde momenten per week/maand/jaar.

Hiervoor dienen een bijkomende torenlift en de nodige functionaliteiten op de 20ste verdieping voorzien te worden, zodanig dat de huidige torenlift in gebruik kan blijven voor het transport van boeken van en naar de leeszaal. De torenlift kan een aparte buitentoegang krijgen zodat het bibliotheekgebeuren er geen hinder van ondervindt.

De huidige torenlift dient vernieuwd te worden. De liftschacht heeft een verticaal raam van onder tot boven en het zou interessant zijn om vanuit de liftkooi een uitzicht te krijgen over Gent.

PUBLIEKSZALEN :

Grote leeszaal :

Oververhitting door rechtstreekse zoninval en glazen plafond.

Klimatisatie : tussen glazen plafond en glazen dak is er ruimte voor een technische installatie waardoor ook de volumineuze installatie in de kelder zou kunnen verwijderd worden.

Rechtstreekse gecontroleerde toegang vanuit L&W voorzien ?

'Meer leeszaal en minder boekenrekken' zal de ruimtelijkheid en grandeur van deze zaal verbeteren.

Balie t.h.v. toegang voor functionelere en betere controle.

Totaal verouderd los meubilair vervangen.

Periodiekenzaal :

Klimatisatie : idem als bij grote leeszaal.

Recente bijgeplaatste compactrekken storen enorm. Andere opties onderzoeken zodanig dat de compactrekken kunnen verwijderd worden.

Bijkomende leeszaal maken in de kelder, met name voor de consultatie van de (zeer zware) ingebonden kranten. Rondom de lichtschaft een leeshoek organiseren. Vanwege geringe lokaalhoogte en minimale lichthoeveelheid, afwijkingen aanvragen op het ARAB.

De verbinding tussen het gelijkvloers en de kelder zal ruimtelijk moeten verbeterd worden.

Kaarten-, wiedrukken- en handschriftenzaal :

Plaatsgebrek : extra depot in speciaal geconditioneerde ruimtes maken (mogelijk op kelderniveau net onder deze zalen met een rechtstreekse toegang (trap en boekenlift) vanuit deze gelinkte zalen). Oorspronkelijke ruimtelijkheid terugwinnen door de juiste inplanting van het meubilair.

ONTVANGST :

Inkomhal, vestiaire, sanitair, uitgiftebalie, catalogizaal : doorheen de jaren hebben kleine verbouwingen en aanpassingen de oorspronkelijke uitstraling volledig aangetast. De ingrepen dienen op een correcte manier gecorrigeerd en geactualiseerd te worden.

'Presentatie- en tentoonstellingsvitrine' : mogelijkheden in het voormalige receptielokaal en grote vitrine t.h.v. de schacht van de verluchttingsinstallatie aan de periodiekenzaal. De losse vitrines in de gang nemen zeer veel plaats in.

HIKO :

Het gebouw is momenteel te klein om alle huidige functies te herbergen. Doorheen de jaren heen zijn alle plekken waar afgesloten ruimtes konden van gemaakt worden ingenomen. Hier zal moeten herschikt worden binnen het grotere geheel van de faculteit Letteren & Wijsbegeerte. Een functieorganigram 'blandijn-rozier-plateau' is binnen de universiteit in voorbereiding en zal het HIKO de ruimtelijkheid moeten teruggeven die het voordien had.

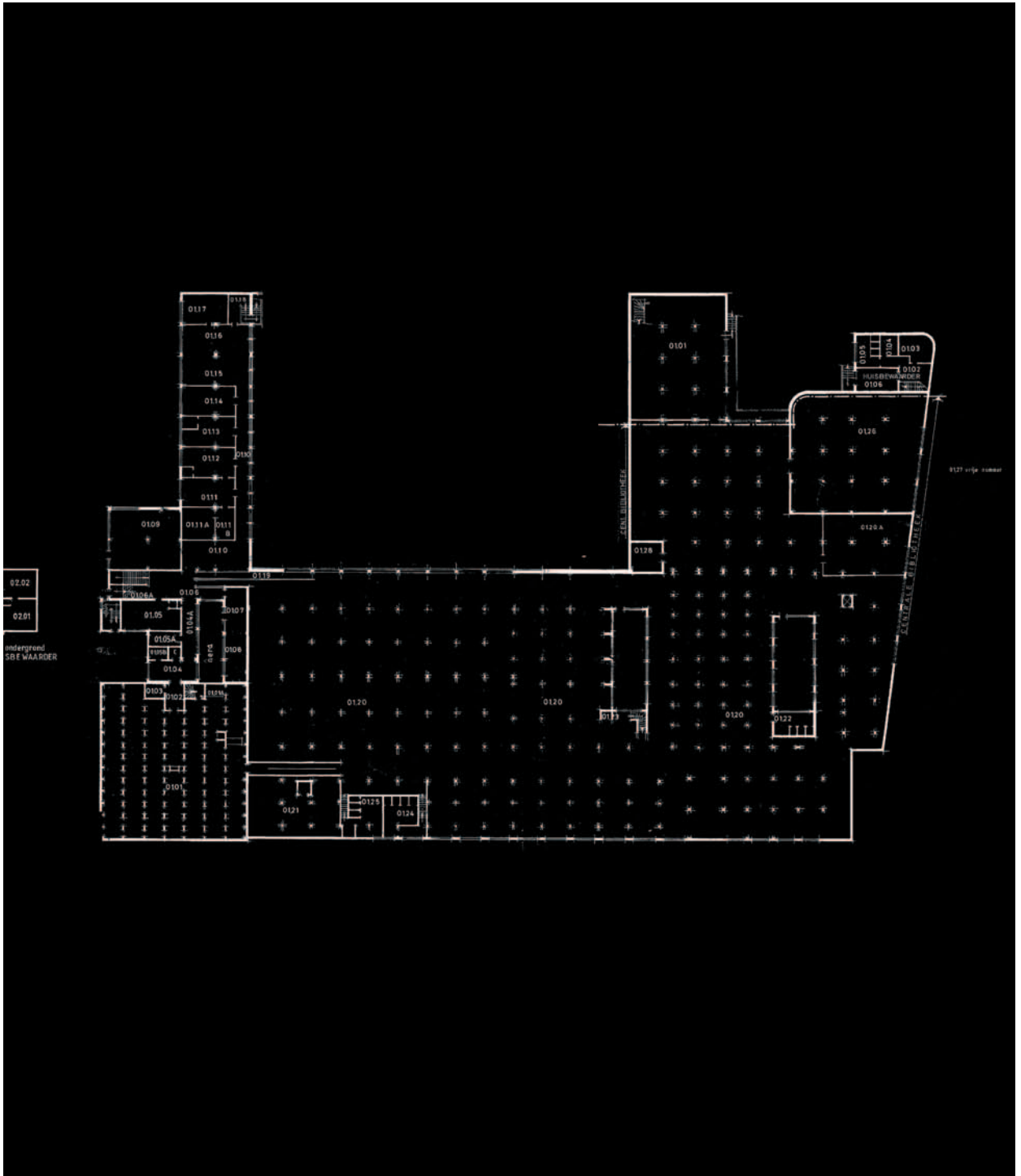
In het HIKO zijn momenteel drie vakgebiedbibliotheken opgenomen : bouwkunst, kunstgeschiedenis en theaterwetenschappen. Ze kampen allen met plaatsgebrek. Kunnen deze gebundeld worden ? De auditoria moeten grondig geactualiseerd worden en voorzien van de nodige uitrusting voor het geven van de colleges (o.a. goede verduistering en klimaatbeheersing).

Het voormalige museum wordt momenteel verbouwd tot het PC-knooppunt van de faculteit Letteren & Wijsbegeerte. De verbouwing gebeurt niet met respect voor het beschermd monument.

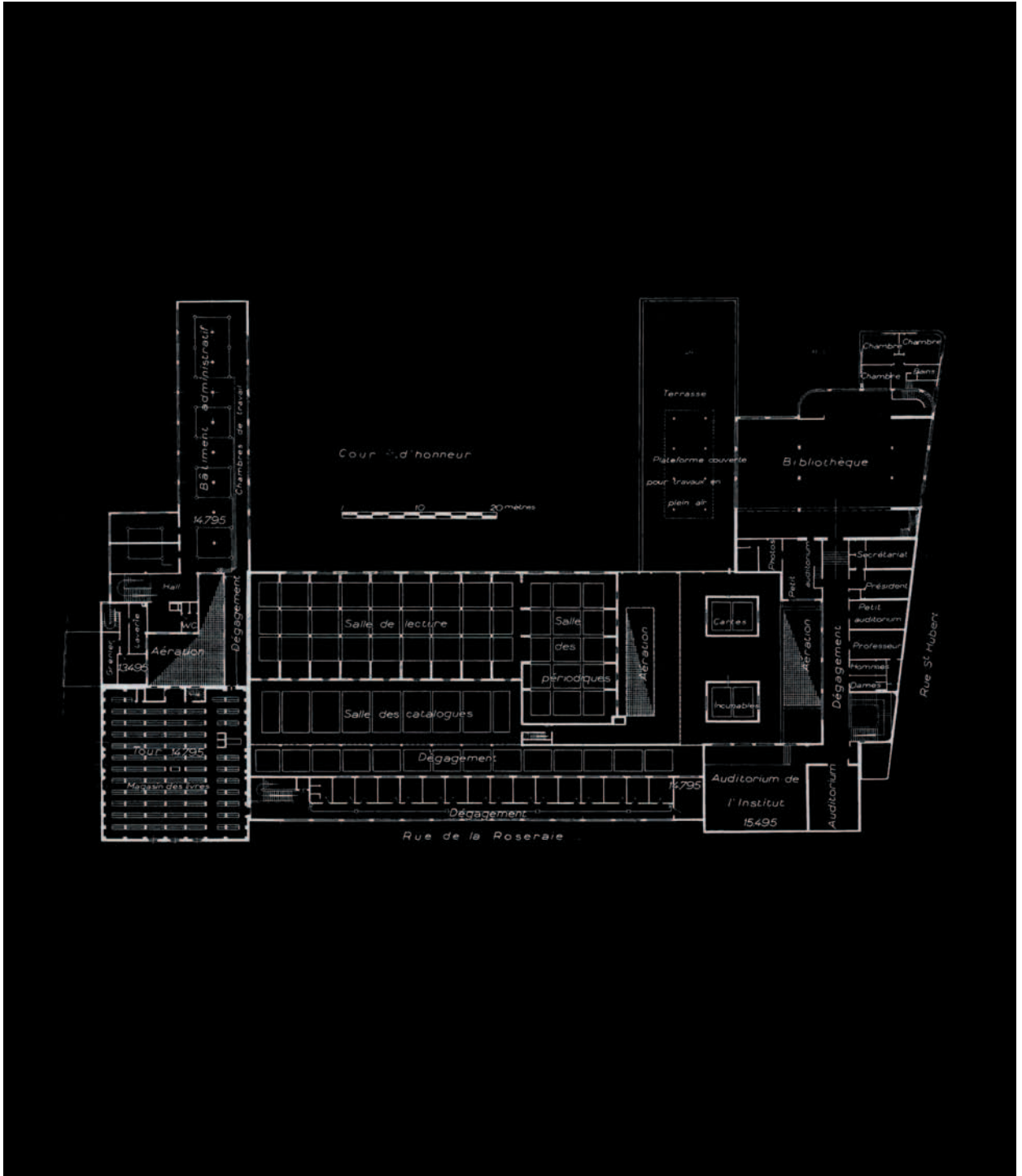
De conciërgewoning is in volle restauratie. Ook daar zijn ingrepen gebeurd die niet in overeenstemming zijn met een beschermd monument.

TECHNIEKEN :

Naast de reeds aangehaalde betere beheersing van de klimaat- en verwarmingsinstallatie, zal het correct en discreet integreren van de bestaande en de te vernieuwen technieken een belangrijk onderdeel uitmaken van het project. Onderdelen zijn o.a. kabels en leidingen, radiatoren, kabelgoten, schakelaars, stopcontacten, E-kasten en brand-, evacuatie- en gehandicaptenvoorzieningen.

Plan verdieping -1

Plan verdieping +1

C3 KOSTENRAMING EN FASERING

Nr.	OMSCHRIJVING	EENH	QTY	EHP	TOTAAL EURO	TOTAAL BEF	SUBSID.
01	RESTAURATIE BUITEN & BINNEN				15.387.500	620.731.000	100%
01,01	Herstel pleister- en betonwerk toren	m	4.150	180	747.000	30.134.000	
01,02	Herstel pleister- en betonwerk overige gevels	m	6.155	150	923.300	37.246.000	
01,03	Restauratie en vernieuwen belvédère-verdieping (dak & terrassen)	SOG	1	1.475.000	1.475.000	59.501.000	
01,04	Restauratie of vernieuwen (in staal) van kozijnen en van glas (voor ramen en nooduitgangen)	m_	2.328	710	1.652.900	66.678.000	
01,05	Restauratie of vernieuwen (in staal) van kozijnen en van glas Belvédère	m	332	940	312.100	12.590.000	
01,06	Restauratie binnenplaats : gedeeltelijke heraanleg binnentuin	SOG	1	700.000	700.000	28.238.000	
01,07	Restauratie daklichten	m	1.360	890	1.210.400	48.827.000	
01,08	Herstellen en aanpassen hellende daken	m	2.705	240	649.200	26.189.000	
01,09	Vernieuwen platte daken	m	1.035	120	124.200	5.010.000	
01,10	Lichthoven	stuks	3	235.000	705.000	28.440.000	
01,11	Hiko : tuin thv. Conciërgerie	SOG	1	150.000	150.000	6.051.000	
01,12	Dakterras met luifel in HIKO	SOG	1	600.000	600.000	24.204.000	
01,13	Restauratie belvédère-verdieping binnen	SOG	1	700.000	700.000	28.238.000	
01,14	Restauratie zalen bibliotheek (oa. glazen plafond)	SOG	1	150.000	150.000	6.051.000	
01,15	Restauratie catalogizaal, vestiaire en uitleenbalie-secretariaat	SOG	1	700.000	700.000	28.238.000	
01,16	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in toren : kelder/verdieping -4, -3, -2, -1	m_	4.985	60	299.100	12.066.000	
01,17	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in toren : verdieping +0 en +1	m_	5.130	150	769.500	31.042.000	
01,18	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in toren : verdiepingen +2 tot +19	m_	6.248	60	374.900	15.123.000	
01,19	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in toren : verdieping +20	m_	284	150	42.500	1.714.000	
01,20	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in HIKO : kelder/verdieping -1	m_	435	150	65.200	2.630.000	
01,21	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in HIKO : verdieping +0, +0,5, +1	m_	2.248	150	337.200	13.603.000	
01,22	Restauratie HIKO : auditorium gelijkvloers	SOG	1	600.000	600.000	24.204.000	
01,23	Restauratie HIKO : auditoria verdieping	SOG	1	600.000	600.000	24.204.000	
01,24	Restauratie HIKO : conciërgerie	SOG	1	300.000	300.000	12.102.000	
01,25	Restauratie HIKO : museum	SOG	1	450.000	450.000	18.153.000	
01,26	Restauratie HIKO : bibliotheekzaal	SOG	1	450.000	450.000	18.153.000	
01,27	Restauratie HIKO : kantoren	SOG	1	300.000	300.000	12.102.000	
02	NIEUW/VERNIEUWEN BUITEN & BINNEN				9.657.400	389.579.000	0%
02,01	Vluchtwegen bibliotheek	SOG	1	300.000	300.000	12.102.000	
02,02	Verbeteren toegankelijkheid voor gehandicapten	SOG	1	300.000	300.000	12.102.000	
02,03	Vernieuwen catalogizaal, vestiaire en uitleenbalie-secretariaat	SOG	1	700.000	700.000	28.238.000	
02,04	Vernieuwen uitleenbalie-secretariaat	SOG	1	450.000	450.000	18.153.000	
02,05	Los meubilair leeszaal	SOG	1	600.000	600.000	24.204.000	
02,06	Diverse vernieuwingen bibliotheek	SOG	1	450.000	450.000	18.153.000	
02,07	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in toren : kelder/verdieping -4, -3, -2, -1	m_	4.985	60	299.100	12.066.000	
02,08	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in toren : verdieping +0 en +1	m_	5.130	140	718.200	28.972.000	
02,09	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in toren : verdiepingen +2 tot +19	m_	6.248	60	374.900	15.123.000	
02,10	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in toren : verdieping +20	m_	284	140	39.700	1.601.000	
02,11	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in HIKO : kelder/verdieping -1	m_	435	140	60.800	2.453.000	
02,12	Bouwkundige ingrepen (wandafwerking, aanpassingen voor de technieken, algemene opfrisbeurt) in HIKO : verdieping +0, +0,5, +1	m_	2.248	140	314.700	12.695.000	
02,13	Vernieuwen auditorium gelijkvloers HIKO	SOG	1	450.000	450.000	18.153.000	
02,14	Vernieuwen auditoria verdieping HIKO	SOG	1	450.000	450.000	18.153.000	
02,15	Vernieuwen conciërgerie HIKO	SOG	1	300.000	300.000	12.102.000	
02,16	Vernieuwen museum HIKO	SOG	1	450.000	450.000	18.153.000	
02,17	Vernieuwen bibliotheekzaal HIKO	SOG	1	600.000	600.000	24.204.000	
02,18	Vernieuwen kantoren HIKO	SOG	1	600.000	600.000	24.204.000	
02,19	Los meubilair HIKO	SOG	1	600.000	600.000	24.204.000	
02,20	Diverse vernieuwingen HIKO	SOG	1	600.000	600.000	24.204.000	
02,21	Herinrichting kelder -1 : compactrekken en leeszaal	SOG	1	120.000	1.000.000	40.340.000	

Nr.	OMSCHRIJVING	EENH	QTY	EHP	TOTAAL EURO	TOTAAL BEF	SUBSID.
03	TECHNISCHE INSTALLATIES				4.120.000	166.200.000	25%
03.01	Electriciteit : provisie kleinere aanpassingen	SOG	1	300.000	300.000	12.102.000	
03.02	Electriciteit : noodstroomaggregaat	SOG	1	60.000	60.000	2.420.000	
03.03	Vervangen bestaande personenlift in toren incl. bouwkundige aanpassingen	SOG	1	300.000	300.000	12.102.000	
03.04	Nieuwe personenlift toren incl. bouwkundige werken	SOG	1	450.000	450.000	18.153.000	
03.05	Nieuwe personenlift HIKO incl. bouwkundige werken (drie stopplaatsen)	SOG	1	120.000	120.000	4.841.000	
03.06	Vervangen sanitaire toestellen incl. afbraak en bouwkundige afwerking	SOG	1	300.000	300.000	12.102.000	
03.07	Regenwaterafvoer vernieuwen	SOG	1	120.000	120.000	4.841.000	
03.08	Aanpassingen verwarmingselementen	SOG	1	300.000	300.000	12.102.000	
03.09	Verluchting leeszaal	SOG	1	230.000	230.000	9.278.000	
03.10	Verluchting PC-knooppunt	SOG	1	230.000	230.000	9.278.000	
03.11	Verluchting leszaal	SOG	1	230.000	230.000	9.278.000	
03.12	Klimaatkamer waardevolle stukken	SOG	1	230.000	230.000	9.278.000	
03.13	Overige verluchting bibliotheek	SOG	1	600.000	600.000	24.204.000	
03.14	Overige verluchting HIKO	SOG	1	350.000	350.000	14.119.000	
03.15	Asbestsanering verluchtingskanalen	SOG	1	120.000	120.000	4.841.000	
03.16	Toegangscontrole	SOG	1	120.000	120.000	4.841.000	
03.17	Branddetectie	SOG	1	60.000	60.000	2.420.000	
03.18	--	SOG	0	0	0	0	

TOTAAL AANNEEMSOM NIVEAU EINDE PROJECT EXCL. BTW

29.164.900 1.176.510.000

subsidieerbaar bedrag op de werken

16.417.500 41.550.000

10	ERELONEN				4.666.400	188.243.000	
10.01	Honoraria ontwerpers uitvoeringsfase	%	13,0%	29.164.900	3.791.400	152.945.000	
10.02	Veiligheidscoördinatie	%	0,5%	29.164.900	146.000	5.890.000	
10.03	Projectbeheer	%	1,5%	29.164.900	437.000	17.629.000	
10.04	Andere adviseurs	%	1,0%	29.164.900	292.000	11.779.000	
10.05	---	SOG	0	0	0	0	
10.06	---	SOG	0	0	0	0	

11	BIJKOMENDE KOSTEN				187.500	7.564.000	
11.01	ABR-verzekering incl. plaatsbeschrijvingen	%	0,30%	29.164.900	87.500	3.530.000	
11.02	In CAD omzetten van bestaande toestand	SOG	1	50.000	50.000	2.017.000	
11.03	Planafdrukken	stelpost	1	50.000	50.000	2.017.000	
11.04	---	SOG	0	0	0	0	

12	NIET OPGENOMEN OF NIET VOORZIEN				0	0	
12.01	Decennale verzekering incl. controle	%	1,50%	niet voorzien	0	0	
12.02	Bouwtaksen	SOG	0	0	0	0	
12.03	Inname openbaar domein	SOG	0	0	0	0	
12.04	Milieuonderzoek	SOG	0	0	0	0	
12.05	Nieuwe aansluitingen nutsleidingen	SOG	0	0	0	0	
12.06	Verhuiskosten	SOG	0	0	0	0	
12.07	Andere asbestsanering dan wat hierboven is voorzien	SOG	0	0	0	0	
12.08	---	SOG	0	0	0	0	

ALGEMEEN TOTAAL EINDE PROJECT EXCL. BTW

34.018.800 1.372.317.000

ALGEMEEN TOTAAL EINDE PROJECT INCL. BTW

41.162.700 1.660.499.000

te ontvangen subsidies

85,2% 16.417.500 13.985.000 564.154.000

(= subsidieerbaar bedrag x 1,21 BTW x 1,1 onkosten x 80% subsidie x 0,8 onderwijsinstelling)
(verdeelsleutel 80% subsidie: 50% gewest, 15% provincie, 15% stad)

					1,411	<-- omzefactor

OVERZICHT :

Alle werken, zowel restauratie, verbouwing als bibliotheektechnische vernieuwingen, zijn opgenomen. Het is de bedoeling dat na deze werkzaamheden het gebouw volledig hersteld en geactualiseerd is. Het is dus niet enkel een pure restauratie, maar een actualisering met respect voor de authenticiteit van dit monument.

SUBSIDIE :

Omdat het een onderwijsinstelling is kan maar 4/5de van de 80% subsidie (50% gewest, 15% provincie, 15% gemeente) op de subsidieerbare werken in aanmerking komen voor uitbetaling. D.w.z. dat eigenlijk 64% van het subsidiebaar bedrag uitgekeerd wordt. LET OP : niet alle werken zijn subsidiebaar : 100% voor restauratie, 0% voor verbouwingen, ca 25% voor technieken (welke technieken in aanmerking komen zal in nauw overleg met de AROHM, cel Monumenten en Landschappen moeten gebeuren).

FASERING :

Om de totaalsom enigszins te beheersen zal fasering noodzakelijk zijn. Dit vormt geen probleem want sowieso zal het gebouw nooit helemaal ontruimd kunnen worden om de werken uit te voeren. Een fasering kan zijn : toren en belvédère exterieur en interieur, BIB & HIKO exterieur, BIB interieur, HIKO interieur (zie verder ook Logistiek).

LOGISTIEK :

Met betrekking tot logistiek zal er zeer grondig overleg moeten zijn met de universiteit en met de gebruikers van het gebouw. Het gebouw is volledig in gebruik en het zal voor de tijd van de werkzaamheden niet zomaar kunnen ontruimd worden. Evenzo zal de gehele (boeken)collectie het gebouw niet kunnen verlaten. Verschillende opties zullen moeten onderzocht worden. Hoe gaat de restauratie binnenin de toren gebeuren ? Moet en kan de collectie per verdieping verhuisd worden ? Etc. Dit gegeven is onvermijdelijk en zal de bouwkost ook zeker beïnvloeden.

Foto Sergysels, ca. 1947 - 1948 (Archief KBR)

C4 ACTIES

Er zijn een aantal concrete acties te ondernemen :

Stop alle werkzaamheden aan het gebouw. De vroeger uitgevoerde werken door de universiteit (kabels en leidingen, evacuatievoorzieningen, gehandicaptenvoorzieningen, brandslanghaspels, aluminium kozijnen, anti-graffiti-behandeling op gevel, zinken en glazen daken, herstel waterpartij binnenhof) zijn onoordeelkundig gebeurd en een beschermd monument onwaardig. Ook de huidige werkzaamheden aan de conciërgerie en het voormalig museum van het HIKO kunnen niet respectvol genoemd worden. Er dient dringend een masterplan opgemaakt te worden, zodanig dat het gebouw in zijn totaliteit wordt bekeken en niet enkel de technische of functionele aspecten opgelost worden.

Opmaak van een masterplan : dit is de allereerste vereiste om een concrete globale visie over de toekomst van het gebouw te ontwikkelen. Dit plan omvat o.a. :

een kunsthistorische studie in functie van de restauratie van het gebouw (ontstaansgeschiedenis, bouwmethodiek,...),

een grondige analyse van de bestaande toestand,

een programma van eisen,

een voorstel tot restauratie en verbouwing,

kostenanalyse, financiering, subsidieonderzoek, fasering.

De werken die vooraf reeds kunnen aangevat worden :

Opmaak van gedetailleerde OPMETINGSPLANNEN van de bestaande toestand want momenteel is geen enkel plan volledig correct.

INSCANNEN van de bestaande aan de universiteit bewaarde plannen.

Beide instrumenten zijn noodzakelijk om een grondige en juiste analyse van de evolutie van het gebouw te kunnen maken.

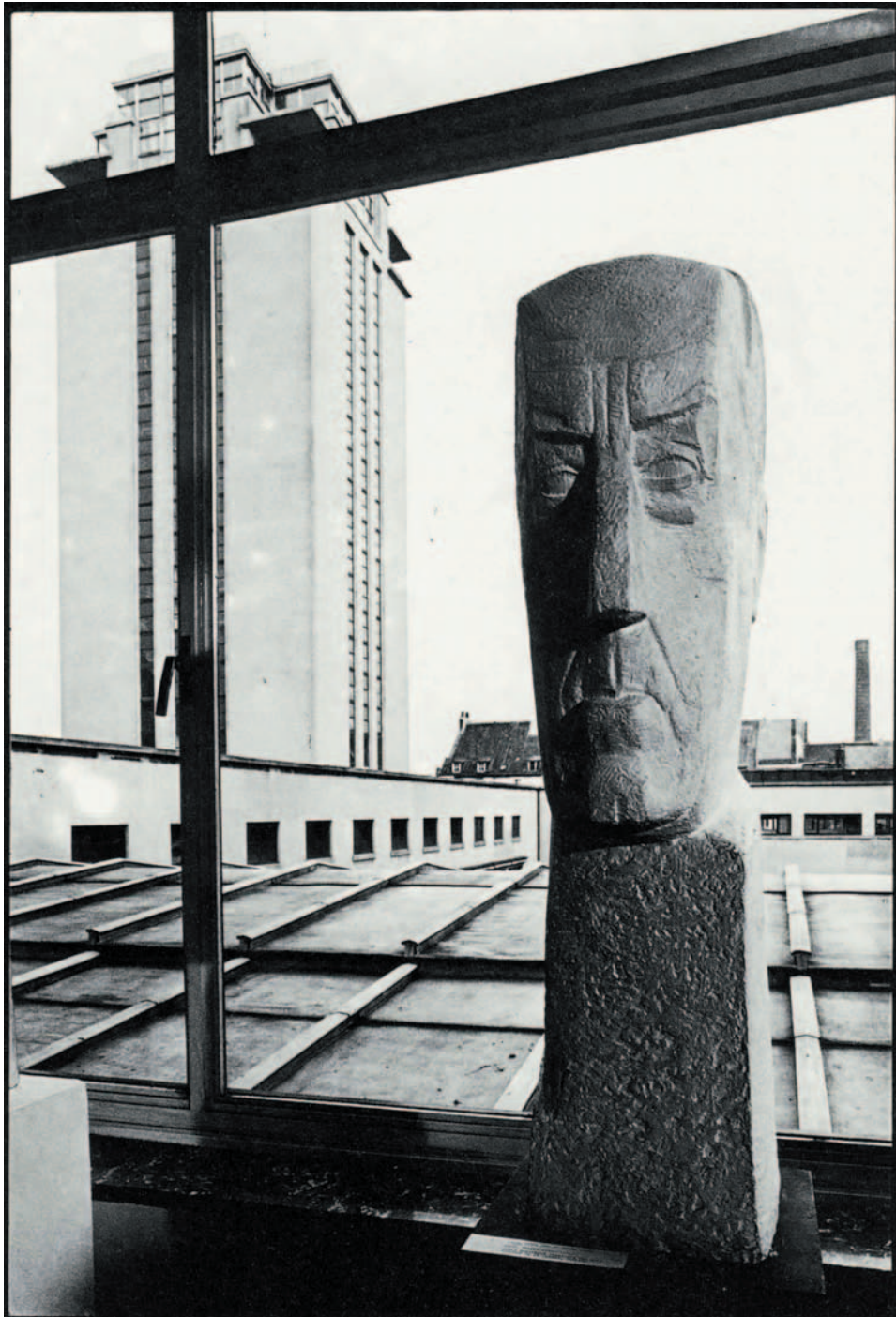

Foto Michiel Hendrickx, ca 1985
foto vanuit Bibliotheek HIKO, portret van Henry van de Velde door Emiel Poetou, 1933
(uit 'Emiel Poetou, Gent 1885-1975, Interbellum, Gent, 1986)

BESLUIT

De universiteit is eigenaar van, en verantwoordelijk voor, een meesterwerk. De Boekentoren is haar belangrijkste gebouw. Zij beseft onvoldoende de iconografische waarde en de daaraan verbonden PR-mogelijkheden. Deze studie wil een aanzet zijn om zeer concreet werk te maken van 'haar Boekentoren'. Dit gebouw vraagt een visie voor de toekomst want binnen 5 à 7 jaar komen we op een 'point of no return' en zal het niet meer mogelijk zijn het gebouw in zijn oorspronkelijke staat te restaureren. Bij volledige nalatigheid kunnen we dit gebouw binnen 30 jaar afbreken.

